

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . . . K 25.—
za en mesec . . . " 2:20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1:70
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE C

== Inzerati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat " 15
za trikrat " 13
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostolpna pettivrsta po 23 vin.
== Poslano: ==
enostolpna pettivrsta po 40 vin.
Izbija vsak dan, izvenem ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Voxni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 138.

Današnja številka obsega 8 strani.

Govor dr. Šusteršiča v avstrijski delegaciji.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Italijanske protiaustrijske demonstracije.

Visoka delegacija! Ko sem imel v odseku za zunanje zadeve priliko govoriti o naših odnošajih do Italije, še nisem vedel ničesar o obžalovanju vrednih demonstracijah, ki so se istega dne pričele v Benetkah — in da govorim s tovarišem Ellenbogom — našle v zažigu avstrijske zastave svoj simbolični izraz. Gospodje! Ničesar bi ne bilo napake, kot preko teh pojavov, preko teh demonstracij preiti z molkom. To bi bila politika ptiča noja, kateri bi nihče ne pripisoval posebne bistroumnosti. Nikakor se ne morem povsem pridružiti naziranju Njegove ekscelence visokočastitega neposrednega gospoda predgovornika, da ni smatrati teh demonstracij resnih. On sam jih je označil kot simptom. To je pravilno in za vsakogar, kdor se bližje z italijanskimi razmerami peča, obstajajo simptomi nevarnega ljudskega razpoloženja v deželi, ki je z nami zvezana že desetletja. Toda tudi s tem razpoloženjem mora računati realna politika, ako noče doživeti v resni uri groznega razočaranja. Vsekakor je, visokočastiti gospodje, deloval po teh demonstracijah oficijelni pomirjevalni aparat. Oficijelno se je govorilo o »simuliranem rumelnju«, avstrijska zastava, ki se je sežgala, ni bila baje nobena zastava, temveč samo kos blaga, ki je bil slučajno črnorumen itd. Jaz, visokospoštovani gospodje, tem pomirjevanjem ne morem verjeti in bilo bi napačno stališče realne politike, spuščati se v to. Kot resnejši se mora smatrati trud italijanske vlade, postopati v tej zadevi korektno in priznati moram, če se tako kritično sodim, da ni italijanska vlada ničesar opustila, da dokaže svoje korektno stališče napram tem obžalovanjem vrednim demonstracijam. To, gospodje, se ne sme podcenjevati; ne sme se pa tudi prece-
nje vati. Visokospošt. gospod predgovornik je govoril o intimnih odnošajih med obema vladama. To je seveda dobro in ima gotovo neko vrednost, toda odločilne vrednosti nima; tudi pri takih odnošajih moramo šele preizkusiti njihovo pravo vrednost.

Kaj bo v resni uri?

Ne dvomim in smatram za gotovo, da hoče italijanska vlada še nadalje vzdržati prijateljsko razmerje napram nam.

Vprašam pa samo: Kako dolgo? Ali, vprašajmo konkretnije in stavimo si vprašanje, čegar odgovor je za nas v resnici realne vrednosti: Ali bo Italija v resni uri postopala zavezniško prijateljsko, ko bodo morala naša prijateljstva in zveze prestopiti šele preizkušnjo prave vrednosti? Na to vprašanje, visoko spoštovani gospodje, nam ne bo mogel v danem slučaju odgovoriti niti gospod Salandra, niti gospod San Giuliano, niti kak drug državnik. Na to bomo dobili odgovor od italijanskega naroda. In to je ona pereča točka, to je odločilno za presojo našega razmerja do Italije: Ali nam bo v uri nevarnosti priskočil italijanski narod zavezniško prijateljsko na pomoč — ali pa bo v tej odločilni uri dobila premoč ona struja, ki goji sen o »mare nostrum« in ki je z besedami »Trieste e Trento« dovolj označena? Za usodno težavno odgovor na to vprašanje so zadnje demonstracije nesrečo naznanjajoči predznaki.

Kaj smo mi storili za Italijo?

Zlasti značilno je, da so se te demonstracije dogodile ravno sedaj, ko je dala monarhija v zadnjih letih napram Italiji dragocene dokaze zavezniško prijateljskega mišljenja. Libijskemu podjetju nismo stali nobenih ovir, temveč smo ga celo diplomatično podpirali. Mi smo Italiji dali sigurno kritje. Pri Albaniji smo storili vse, kar je Italija hotela. V celem albanskem vprašanju smo velikoboj služili italijanskim interesom, kakor pa našim lastnim. Dovolite, da izpregovorim o tem nekoliko besed.

Glede Albanije smo sprejeli italijansko stališče.

V našem interesu je bila močna, življenja sposobna Albanija, zmožna za samostojno eksistenco kot faktor ravnotežja na Balkanu. Italijanski interes pa je bila nasprotno slaba, bočna Albanija, strateško krita morska obala, ničesar drugega, nemogoča za trajnejšo samostojno eksistenco, Albanija, ki mora pasti končno kot zrel sad v naročje aktivnemu in napadalnemu italijanskemu imperializmu. In mi, gospodje, smo akceptirali italijansko stališče! Pri tem pa smo vso težo ustanovitve te države nosili sami! Svojo moško moč smo potrosili za ustvaritev tega bolehnega otroka, zaradi Albanije smo se sprli z vsem svetom, nosili smo sami finančne in gospodarske posledice albanskega podjetja in jih nosimo še danes. Šli smo po kostanj v žrjavico, medtem ko je stala Italija udobno ob strani ter pustila nas, da smo opravili delo zanjo na svoje stroške, pri tem pa je vzdržala Italija najboljši razmerje z vsemi onimi državami, s katerimi

smo se mi zaradi Albanije sprli. Italija si je radi Albanije prihranila vse vojne stroške, nosili smo jih mi sami. Zato so pa, visoko spoštovani gospodje, vsi italijanski konzuli v Albaniji bogato preskrbljeni z denarjem, da izvedejo »penetration pacifique« do onega časa, ko se bo lahko odtrgal zreli sad. Mi sami pa smo ustvarili Albanijo in sicer ravno v onem obsegu kakor je ugajalo Italiji.

Demonstracije v Italiji — narodno gibanje.

In ko smo vse to storili za Italijo, zanjemo ravno sedaj po sestanku v Opatiji, kjer je naš zunanji minister vse storil, da dokaže zavezniško prijateljsko mišljenje, naše prijateljske namene napram Italiji, sovražne izbruhe z ničemur utemeljenega smrtnega sovražstva. Pravim: z ničemur utemeljenega sovražstva. Kajti nikjer v Avstriji ne obstoje sovražni načrti proti Italiji; ni samo naša oficijelna politika napram Italiji prijazna do skrajnosti, temveč tudi pri nobenem narodu v monarhiji ne obstoji kaka nenaklonjenost napram Italiji. Nasprotno: Italija in njeno prebivalstvo uživata v monarhiji odkritosrčne simpatije. Vsa monarhija, država in ljudstvo, hoče živeti z Italijo v miru in prijateljstvu. In kljub temu obstoji to smrtno sovražstvo proti Avstriji! Ne slepimo se, gospodje! To je do monomanije naraslo hrepenenje in teženje za »osvobojenjem nerešenih bratov«, predvsem pa imperijalistična pohodnost za polastitev naše jadranske obale. (Delegat dr. Korošec: Tako je!) Ta nevarni naгон — ne varajmo se o tem — je prevzel ves narod. Značilno je, da te demonstracije niso ostale omejene morebiti samo na Zg. Italijo, temveč so se razširile tudi v Spodnjo Italijo, kjer so ravno v Neaplju zavzele najnevarnejšo obliko, tako da je bila italijanska vlada prisiljena odstaviti prvega vladnega uradnika v Neaplju. Bilo bi torej po mojem skromnem mnenju hudo varanje samega sebe, ako bi se hotelo tajiti, da imamo opravka z velikim narodnim gibanjem, ki se je razširilo po vsej Italiji.

Marsikdo je upal, da bo libijsko podjetje odvrnilo stremiljenje od te smeri, toda ravno nasprotno se je pokazalo.

To podjetje je dalo imperijalistični struji nove hrane. Stojimo pred dejstvom, ki ga obžalujemo, ki ga pa ne moremo spreminiti.

Italijani uživajo v Avstriji narodne pravice.

Mnogokrat se konstruira zveza vsega tega italijanskega gibanja s »postopanjem napram avstrijskim Italijanom« ali pa z majhnim — oprostite — zelo majhnim vprašanjem italijanske fakultete v Avstriji: Italijani, gospodje, vedo zelo dobro, da se

z avstrijskimi Italijani ne postopa samo dobro, temveč celo odklikujoč jih, ter da uživajo v preveliki meri dragocene nacionalne privilegije, v škodo države zato, ker je to v škodo državi vedno zvestega hrvaško-slovenskega naroda.

Kljub temu ireidenta!

V kakem sijajnem položaju so Italijani v Avstriji napram Italijanom na Francoskem in kljub temu ne gleda nacionalna Italija proti zahodu, temveč samo proti vzhodu, ker je tukaj jadranska obala in ker se smatra Avstrija slabše kot Francoska; to zato, ker menijo, da se lahko lotijo Avstrije, da bo prišel čas, ko bodo lahko padli Avstriji za hrbet, medtem ko se morajo zadovoljiti s tem, da na zahodu ni te prilike.

O lapaliji italijanske fakultete bi najraje ni govoril! Kdo bo pa verjel, da se bo imperijalistično, na ustvaritev zaprtega jadranskega morja — mare clausum — naperjeno gibanje ustvarilo zato, ker se na katerisikoli mali fakulteti v Avstriji vrše juridična predavanja v italijanskem jeziku?! To je vendar razmeroma premalo vprašanje, to je vendar razmerje molekila do telesa!

To nevarnost je treba odvrniti, naj stane, kar hoče.

Ponavljam, najsibo naprijetno, vendar pa je resnično: Z dejstvom nevarnega italijanskega nacionalnega gibanja moramo računati, kakor tudi z dejstvom, da ga ne moremo spreminiti. To dejstvo more odstraniti samo italijanski narod sam ter rečem, da bi bilo to v obojestranskem interesu, ako se čimprej loti tega dejanja. Ničesar pa bi ne bilo bolj pogrešenega, kakor če bi šla naša politika slepa mimo teh pojavov. Povdarjam sem in ponavljam, da moramo računati s tem, da ne bomo kdaj o težki uri doživeli huda razočaranja. O eni stvari moramo biti na jasnem: Iz te situacije moramo ven, coute que coute. Čakati, umikati se, pogajati se, zalepiti, je z ozirom na celi evropski in svetovni položaj najslabše postopanje v tej resni situaciji, v kateri se nahajamo. Taka metoda se tolmači povsod kot slabotnost in to ni samo zanič, temveč tudi nevarno, kajti slabotnost v politiki — Roosevelt jo imenuje še drugače — ne zagotavlja miru, temveč ga ogrožuje. Mi smo napram Italiji v situaciji, v kateri more nastati zboljšanje le potom odločnosti, odkritosti in jasnosti. Na vsak način pa moramo priti iz sedanje situacije nejasnosti, zahrbtnosti in — oprostite mi gospodje izraz — komedije venkaj. Imamo — visokospoštovani prvi kontra govornik je o tem že govoril — na vse strani sveta odprte narodne meje, za-

LISTEK.

Josip Vandot:
Razor.
Slika iz davnih dni.
(Dalje.)

Duhovnik mu je položil roko na vroče čelo. »Nisi umrl, Borut,« je odgovoril. »Ampak komaj sem te še rešil smrti. Glej, včeraj sem bil odšel v soško dolino preko gora po živež. Dobri ljudje žive tam in pasejo živino po gorskih obronkih. Danes v jutru pa sem se vračal nazaj. Ze oddaleč sem videl, kako predrzno se plazijo po pečinah, in takoj sem mislil, da se lahko ponesrečiš. Šel sem, pa sem plezal za teboj. Videl sem, kako te je preganjala megla, in razveselilo se mi je srce. Hvala Bogu, da je pošlal meglo, ki te je odvrnila od pogubne poti. Obstal sem pod visoko skalo, pa sem te čakal. Toda tebe so premotile divje koze. Šel si v novo nevarnost. Videl sem, kako si zagnal živali v zagato in prestrašil sem se. Kajti dobro sem vedel, kaj te čaka. Zažvižgal sem tedaj v prste. Pač si slišal ta žvižg; kajti dobro sem videl, kako si se oziral okrog. Prepozno je prišlo moje svarilo. Takrat si se že prekotatil

z ozke police. Kri mi je zastala, ko sem videl vse to. Kot blisk si šnil ob skali navzdol; toda kar naenkrat si obtičal na samotnem grmičju, ki je rasel sredi pečine. Drži se, drži! sem zavpil. Potem pa sem hitel od strani po ozki stezi, da te primem še ob pravem času. Posrečilo se mi je, in sam dobrotni Bog mi je pomagal. Kajti v tistem trenutku, ko sem te prijel, si izgubil zavest. Da te ni držala moja roka, pa bi se bil prevrnil v globoko, brezdanje brezno. V naročju sem te nesel potem po ozkih, strmih policalih. Sam angel varh je moral stopati kraj naju in naju varovati. Sicer bi bil gotovo zdrknil, in danes bi bila mrtva oba.

Prinesel sem te v svoje domovanje in sem ti obvezal rane, katerih si poln. No, nikar se ne boj! V nekaj dnevih okrevaš, in mlada moč se ti povrne. Samo v Boga upaj, ki te je rešil na tako čudovit način.

Borut je poslušal svečenika. Hudo mu je bilo, ko je pomislil, koliko se je moral truditi ubogi starček, da ga je rešil žalostne smrti. Oj, kako naj mu poplača? Kako mu naj povrne vse, kar je storil svečenik zanj? Ničesar nima; samo srce ima, ki bo večno hvaležno blagemu starčku, ki je tvegaj zanj svoje življenje. — In Borut je hotel dvigniti izpod odeje desnico, da bi jo po-

dal svečeniku. Toda zasklelo ga je po vsem životu tako, da je stisnil ustnice.

»Mirno leži, Borut,« ga je opomnil vnovič svečenik. »Ves si v povojih — zato se ne vznemirjaj, ako hočeš še ozdraveti.«

Mladec je gledal starčka, in srce mu je bilo polno hvaležnosti. »Oj, dobri svečenik, kako se naj ti zahvalim?« je vprašal s tresočim glasom. »Ničesar nimam, ničesar nimam . . .«

A Razor mu je položil roko na čelo. »Čemu take besede, Borut? Nisem te rešil jaz, ampak Bog, ki čuva nad nami. Njemu se zahvali, Borut.«

»Ne morem se zahvaliti vašemu Bogu,« je odgovarjal mladec. »Ne morem in ne znam. Ne poznam vašega Boga, in vaš Bog gotovo tudi mene ne pozna. — Bogove sem klical nad prepadom na pomoč. A bogovi me niso čuli. In poklical sem tudi vašega Boga, v svojem strahu sem ga poklical. A drugače nisem še nikoli molil k njemu. Samo k sinjim slovenskim bogovom sem molil z molitvami, ki me jih je naučila mati.«

»Edino pravi Bog te pozna,« je rekel svečenik in je tolažil dečka. »Vse ljudi pozna in jih vabi k sebi. Glej, in tudi tebe pozna in te kliče. Ti si ga poklical v smrtni nevarnosti. In glej — ali te ni slišal in te rešil? Spoznal ga

boš, Borut, spoznal vso njegovo neskončnost in dobrotljivost. Jaz ti hočem praviti o njem vse dni, ko boš ležal bolan in ne boš mogel pod mlo nebo.«

Borut je molčal. Samo oči so se mu zasvetile in nasmehljaj se je za hip. Zdaj se je domislil onih besed, ki jih je izgovoril, ko je bil prvič z Razorjem skupaj; kaj ni rekel takrat, da naj pokaže neznani Bog, če je močnejši nego slovenski bogovi? Resnično je rekel tako. — In včeraj je klical slovenske bogove, naj ga rešijo. A bogovi ga niso čuli. Kaj ga ni rešil neznani Bog, ko ga je poklical na pomoč? Oj, resnično, resnično . . . In Borut se je zdrznil ob tej misli. Gledal je v svečenika strahoma in je molčal. Domislil se je tudi očeta in matere, ki ga čakata zdaj v strahu in skrbih; čakata ga, a njega ni od nikoder.

»Toda moj oče in moja mati?« je vprašal naposled naglo. »Pač mislita zdaj, da sem se ponesrečil, ker me ni toliko časa domov.«

»Ne vznemirjaj se raditega,« je tolažil duhovnik. »Ko se zdani, pa stopim sam tja doli in jima povem vse. Nocoj pa kar zaspi mirno, in Bog čuvaj nad teboj!«

Toda svečenik ni odšel k Borutu, vendar sam. Ko je pogledal drugo jutro tja doli na gorski potok, je videl,

to tudi, v današnji dobi nacionalizma, na vse strani iredentska stremjenja različnih narodnosti. Moremo reči, da je monarhija obdana od pasu iredentstva. Nobeno izmed teh gibanj, častiti gospodje, ne koristi monarhiji, temveč ji je deloma celo nevarno, najnevarnejša pa je italijanska iredenta, ker ogrožuje naravnost eno glavnih opor, na kateri sloni naša zunanja politika. Niti eden pojav na pozorišču evropske in svetovne politike nas pa ne opravičuje, da bi mirno, z neke vrste radovednostjo čakali, koliko časa bo še ta opora držala. Ali moramo biti zagotavljeni, da je trdna zanesljiva opora, ali pa si moramo poiskati kako drugo. Pred tem razpotjem smo; kajti, ako se italijanski narod ne bo kmalu izpametoval, če se ne bo kmalu sprijaznil z mislijo, da je Primorje in južno Tirolsko nedotakljiva last habsburške dinastije, potem moramo priznati, da je Italija kljub vsem papirjem, na katerih so spisani zvezni dogovori, najnevarnejši vnanji sovražnik države. Iz tega moramo izvajati konsekvenco, da razdružimo tako nevarno zvezno razmerje, ki služi samo enemu pozitivnemu namenu, da se zaziblje država in ljudstvo v namišljeno varnost, in ki nas na drugi strani ovira, da bi drugod zavarovali naše najvitalnejše interese.

Vloga Nemčije. — Pomen Francije za nas. — Sporazum z Rusijo.

Toda še neko drugo dejstvo si moramo, častiti gospodje, predočiti. Napačno razmerje, v katerem smo danes napram Italiji, je v velikem in največjem delu pripisati na račun Nemčije. Z Italijo je lahko Nemčija v resničnem prijateljskem razmerju, med njima ni točasno — hvala Avstriji, lahko rečemo, ki leži vmes — nobenih interesnih nasprotstev; nasprotno, vodilna lisa Nemčije nam je v zvezi z Italijo l. 1866. prizadela najtežje rane. Italijanska sredomorska politika, gospodje, oslabuje Francosko, kar je tudi v interesu Nemčije. Zveza Nemčije z Italijo je iz vsakega vidika umljiva in naravna. Popolnoma drugače pa je z nami. Z aradi Nemčije smo napram Italiji v nekem slabem, nevarnem zavezniškem razmerju, nevarnejšem kakor odprto razmerje gesla Qui vive, ki še vedno ne pomeni vojne. Nasprotno pa živimo zaradi Nemčije — in to bi poudaril — samo zaradi Nemčije v nekem popolnoma nenaravnem sovražnem razmerju napram Francoski. Kakor je Italija naravni zaveznik Nemčije, tako bi bila popolnoma analogno Francoska naš naravni zaveznik. Francoska je edina kontinentalna velesila, napram kateri nimamo nobenih odprtih nacionalnih mej. Francoska je edina kontinentalna velesila, v katere mejah ne obstoje nobene aspiracije v našo škodo. Ekspanzija Francoske more v Sredozemskem morju škodovati komurkoli, nam gotovo ne; nam more ta ekspanzija celo koristiti. Med nami in Francosko ne obstoje z eno besedo nobena interesna nasprotstva. In vendar živimo v sovraštvu napram tej državi, koje veliko politično ojačenje obdružuje ves svet. Pravim v sovraštvu, kajti prijazne besede, ki se tu in tam zmenjavajo, ne izpremenijo ničesar na tem zelo obžalovanju vrednem dejstvu. Nenaravno sovraštvo pa more ravno tako malo obstajati kakor nenaravno prijateljstvo; eno kakor drugo je slabo. Nihče ne more oporekati, da bi bilo prijateljstvo Francoske za monarhijo največje vrednosti. Jaz bi tu na neko opazko velečastitega gospoda delegata dr. Ellenbognu odgovoril samo to, da bi, ako bi bili z Francosko v prijateljstvu in ne v sovraštvu, ugajali naši rentni

kako je bil narastel čez noč. Spoznal je, da so mu zaprta vsa pota in da je zajet sredi voda. Toda to ga ni vznemirjalo. Saj je vedel, da je njegov brlog varen pred vodami. Stopil je tedaj k Borutu, pa mu je razložil vse.

»Očividno je to volja božja,« je sklenil. »In v božjo voljo se morava udati.«

In Borut se je udal. Zunaj je lil dež, v votlini pa je zakuril pri vhodu svečenik svetel ogenj. Lepo je odhajal dim na prosto, v votlini pa se je širila prijetna toplota. Kraj preprostega ležišča je sedel svečenik Bral je iz debele knjige božje besede. Sveto sporočilo je bral, in Borut ga je poslušal pazljivo in mirno. Hipoma se je odprl pred njim nov svet, ki je bil tako krasen, tako vabljiv, da je drhtelo mladcu srce v prsih. Slišal je o Odrašeniku, o njegovih nauk in čudežih. Natanko je videl pred očmi veliko trpljenje, ki ga je moral prestati na zemlji Odrašenik zaradi grešnih ljudi. Srce se mu je krčilo, in pesti so se mu stiskale, ko je bral svečenik o bridkih mukah Sina božjega.

»Oj, da so bili ljudje hudobni kot Bedanec in Kosobrin!« je dejal, ko je prenehal svečenik za trenutek. »Kaj jim je storil Krist žalega? Same dobrote jim je delil, pa so ga umorili. Čudno, čudno...«

(D dalje.)

kurzi celo gospodu dr. Ellenbognu. Zelo obžalovanja vredno je, gospodje, da se še ni storil noben resen korak v smeri tega prijateljstva, ki je postalo absolutna potreba, to pa tembolji, ker vodi pot v Peterburg, ki jo bomo morali čim preje nastopiti — tu se strinjam popolnoma z izvajanjem visokočastitega predgovornika — zelo močno preko Pariza. Ponavljam pa danes zopet, kar sem rekel v odseku:

Trozveza ima vrednost za nas le, če moramo varovati v njej svoje interese.

Nisem načelen nasprotnik trozveze, ki je nisem nikoli pobijal. Ako je mogoče, varovati naše vitalne interese v okviru trozveze, potem ima trozveza v meni zagovornika. Toda samo potem, visokočastiti gospodje, ako se nam nudi možnost, varovati naše interese v okviru trozveze, zagotoviti nedotakljivost monarhije v tem okviru. Odločno sem pa proti temu, da bi bila trozveza le samo zato tu, da bi nudila Nemčiji in Italiji za njuna dalekosežna in nevarna podjetja kritje, medtem ko mi nimamo za to nobene udobnosti, temveč nas celo ogrožuje Italija v naši integriteti in našem svetovnem stališču na morju. Nemčija dela v trozvezi brezobzirno nemško politiko, Italija ravno tako italijansko politiko, mi pa delamo večino nemško, tu in tam tudi italijansko, nikdar pa avstrijske politike. (Pritrjevanje.)

Mi moramo, ako hoče biti trozveza opravičena in da nas ne bi dovela v katastrofo, imeti možnost, da delamo v okviru zveze brez skrbi avstrijsko politiko. Temu našemu interesu odgovarja pa popolnoma druga politika v smeri našega razmerja napram Francoski in Rusiji. Več neodvisnosti napram Nemčiji, v polni meri jasnost in sigurnost napram Italiji, mora biti naša parola, drugače nima trozveza za nas nobene vrednosti.

Naša notranja politika.

Na dveh slabostih boleha cela naša politika: na naši zavezniški politiki, o kateri sem govoril, in na naši notranji politiki.

Hočem se pri zadnji pomuditi par trenutkov, vendar ne, da bi govoril o § 14. ali morebiti o memoirih dr. Kaizla ali o delovanju mojega častitega prijatelja Staneka ali cenjenega dvorn. svetnika Bachmanna: o teh stvarih ne bo, kakor se bo jim, bodoči pisatelj avstrijske zgodovine vedel mnogo. To so vodni krogi, ki izginejo brez sledi. Formalna vprašanja — in delovanje našega parlamenta, kakor se je razvil od leta 1897., je zgolj formalno, to se ne da tajiti — formalna vprašanja niso nobenega pomena za razvoj, rast in prospeh ali nazadovanje in propast držav in narodov in ravnotako malo za rentni kurz. Odločilno so samo žive sile, ki so popolnoma neodvisne od § 14. in Kaizlovih memoir. Slabost naše notranje politike je v tem, da ne delamo, kakor sem to analogno naglašal tudi glede zunanje politike, nikake avstrijske, nikake dinastične notranje politike, temveč vedno samo enostransko nacionalno politiko, s čemur se draži eno ali drugo, večino pa več narodnosti, jih odbija in pritiska ob steno. (Pritrjevanje.) To je popolnoma napačna smer, ki jo zlasti pospešuje dualizem, tisti dualizem, ki je državi zvesti hrvatsko - slovenski narod, najzanesljivejšo oporo dalekosežne jugoslovanske politike monarhije, raztrgal, politično degradiral in politično oslabil v največjo škodo monarhije.

Kako bi stala danes monarhija, če bi imela za svojimi najbolj ogroženimi mejami zjedinen, politično močen hrvatsko-slovenski narod! Kako pa izgleda stvar danes? Poglejmo na notranjo politiko v nekaterih deželah te države, napravimo si mal pregled. O ogrskih Rumunih ne smemo tu govoriti, torej molčimo. O ogrskih Slovakah in Rusinih tudi ne smemo govoriti, zatoj tudi molčimo. Niti o hrvatski obali ne smemo tu govoriti, zatoj tudi molčimo. Žalibog pa ne moremo braniti drugim, da bi ne govorili o tem, akoravno bi bilo za našo monarhijo bolje, ako bi ne imeli te snovi za svoje pogovore. O Avstriji smemo govoriti. Dobro. Poglejmo v Istro, kjer je italijanska manjšina vsled velikih privilegijev, podeljenih ji od avstrijskih vlad — to naj bi čuli Italijani v kraljestvu — etablirala brezobziren nasilen režim proti državi zvesti hrvatsko - slovenski večini dežele.

Koroško vprašanje.

Poglejmo na Trst. V zadnjem času se je dovolj govorilo in pisalo o njem, zatoj mi ni treba izgubljati kake nadaljnj besede. Poglejmo na deželo v srcu Avstrije, pogledjmo na Koroško. Kar se godi na Koroškem, to je s stališča pravne zavesti tako hudo, da je čudno, ako oni, ki nosijo za vse to moralčno in politično odgovornost, kažejo ogorčenje nad Kaizlovimi memoiri!

V tej koroški deželi vidimo vso državno upravo v službi najbrezobzirnejšega narodnega zatiranja avtohtonih, državi zvestih Slovencev; to se godi v tej deželi, kjer je tekla zibel slovenskega narodnega življenja (Pritrjevanje), v tej deželi, ki je — in tu rabim besede tovariša dr. Ellenbognu — vsled krivde avstrijske državne uprave

postala ječa, grob našega naroda. (Pritrjevanje.) Gospodje, niti najprimitivnejše narodne pravice se tamkaj ne priznavajo Slovincem. Z vso pravico moram reči in ni nobeno pretiravanje, da ni naroda v monarhiji, s katerim bi se tako postopalo, kakor se s koroškimi Slovenci v tej avstrijski deželi. (Delegat dr. Bugatto: Italijani v Dalmaciji!) Spoštovani gospod tovariši! Ako bi imeli koroški Slovenci to, kar imajo Italijani v Dalmaciji, bi bili zelo, zelo zadovoljni. Oprostite mi, in pri vsem tem znašajo Italijani tri odstotke dalmatinskega prebivalstva, medtem ko je Slovencev kljub vsem nasilstvom še vedno danes eno tretjino koroškega prebivalstva.

Gospodje! Na Koroškem ne veljajo niti razsodbe upravnega sodišča. Upravno sodišče je gotovo vzvišeno nad tem, da bi se ga moglo dolžiti kake posebne ljubezni do Slovencev ali Jugoslovancev sploh. In ako upravno sodišče izda na podlagi zakonov razsodbe, potem se v drugih deželah izvrše, na Koroškem pa se ne izvrše, ako se glase v prid Slovincem, ker to prepušča veto nemškega Volksratala (Pritrjevanje.) Tu mora izginiti upravno sodišče, tu morajo izginiti vse centralne oblasti. Zgoditi se sme le to, kar ukaže nemški Volksrat na Koroškem, drugega ničesar. To, gospodje, se mora enkrat povedati, kajti taka politika škoduje državi, škoduje monarhiji.

In pogledjmo — last non least — na Češko, kjer je vzeta češkemu ljudstvu možnost avtonomnega življenja.

Velika Avstrija.

Prenehati hočem s tem pregledom, kajti čimdalje se gleda, tem manj je videti razveseljivega. Inozemci, ki imajo odprte oči, vidijo to in blebečejo o razpadu, o razdelitvi Avstrije. Toda oni se motijo, akoravno je vnanja slika tako žalostna. Iz polnega prepričanja trdim: Habsburška monarhija je močna, močnejša kot se misli, ne samo vsled velike, izvrstne in čile armade, temveč tudi vsled svojih v notranjosti obstoječih močnih, živih centripetalnih sil (Živahno pritrdjevanje), ki gravitirajo iz vseh delov monarhije proti cesarskemu Dunaju kot svojemu zgodovinskemu političnemu središču; pravim proti cesarskemu Dunaju, proti Dunaju kot sedežu našega čestitljivega vladarja, kot sedežu naše dinastije, ki tvori najdragocenejšo skupno posest vseh narodov te države. Dunaj je in ostane pravo politično središče celega cesarstva, naj se imenuje potem država »Ogrska« ali »v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele«. Ne umejte me napačno, gospodje! Narodnih središč imamo več in med narodnimi središči je Budimpešta gotovo med najodličnejšimi. Toda, gospodje, od vseh teh narodnih središč in tudi od Budimpešte vodijo močne niti na Dunaj in jaz posebno poudarjam, da velja to tudi za Budimpešto, kajti svetovna zgodovina se ne da prečrtati z eno potezo. Dejstvo, da se je v stoletjih turškega križa ozirala ta Ogrska z Budimpešto vred proti Dunaju na Habsburžane ter prosila in sprejela od njih pomoči, je vzbudilo atavistične občutke, ki so močnejši in bodo vedno močnejši ostali, kakor pa zakoni leta 1867. in podobne stvari.

To je zgodovinsko in to se ne da izbrisati. Pravim in ponavljam: žive notranje sile obstoje v monarhiji, te žive sile, ki delajo državo Habsburžanov močno ali pa so najmanj vsaj sposobne, da jo naredo močnejšo. Te moči pa se morajo dvigniti in uporabiti v korist celote; danes izginjajo marsikje kakor nezajeti studenci v tleh in vodijo marsikje do pomočvirjenja javnega življenja! (Klici: Tako je!)

Gospodje, Avstrija kliče, Avstrija kriči po združitvi teh moči v mogočno celoto. Velika Avstrija, neka velika monarhična švica, mogočna zaščitnica poštenemu razvoju vseh narodov na znotraj, mogočen faktor evropskega ravnotežja in miru na zunaj — to pomenja gotovo in častno bodočnost našemu cesarstvu in naši od vseh narodov častni dinastiji. Kar Avstrija potrebuje, to je avstrijska politika, gospodje, avstrijska dinastična politika na znotraj, avstrijska dinastična politika na zunaj. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Zoper krivice na Koroškem.

V plenarni seji avstrijske delegacije dne 23. t. m. je v polemiki proti delegatu dr. Waldnerju poudarjal

dr. Korošec,

da je pač res, da postaja na Koroškem narodni boj vedno močnejši in da se koroški Slovenci vedno bolj zavedajo svojega naroda in narodnosti. Ako delegat dr. Waldner predbaca, da se izkuša od zunaj nahujskati Slovence proti Nemcem, je to pač v toliko resnično, da se tupatam prinašajo narodnostni ideali na Koroško, konstatirati pa se mora, da ni nihče v deželi ali od zunaj razširjal sovraštva proti Nemcem, ampak da so Slovenci, ki so prišli na Koroško iz drugih kronovin, samo izpolnili svojo nalogo, ako so koro-

ške Slovence zbudili k narodni zavesti.

Koroški Nemci kot taki privoščijo Slovincem gotovo vse, kar ti zahtevajo, celo to, kar so takozvani hujskači od zunaj postavili kot zahteve koroških Slovencev. Samo oni, ki se smatrajo za voditelje Nemcev in ki so v mnogih slučajih tudi prišli od zunaj, odrekajo Slovincem pravice, ki jim po njihovem mnenju gre. Pri Slovincih je ravno tako kot pri vsakem drugem narodu, da se namreč postavi inteligenca na čelo v boju za ideale, kar se jim more šteti le v zaslugo. Bodočnost vsakega naroda je mladina, in zato je samoočelna umevna, da koroški Slovenci posvečajo ravno v zadnjih letih vso svojo pozornost ljudski šoli. Vsekakor so tu v nasprotju z zastopniki Nemcev na Koroškem, ki vidijo glavno nalogo ljudske šole v tem, da se Slovenci nauče drugega deželne jezika, nemščine. Slovenci pa menijo, da je prva dolžnost ljudske šole, dati otroku podlago, ki mu daje možnost, na vseh poljih nastopiti enakovredno.

Niti Slovenci na Koroškem niti oni na Štajerskem nimajo ničesar proti temu, da se v ljudski šoli uči tudi nemščina, toda ne na tak način kot v takozvanih utrakvističnih šolah na Koroškem, kjer je že v tretjem mesecu nemščina učni jezik. Nemščine se naj otroci uče šele tedaj, ko imajo že zadostno predzobrazbo in ko morejo tudi slediti pouku v kakem drugem jeziku. Slovincem se zato ne more predbacivati, da ne poznajo potreb ljudske šole na Koroškem in Štajerskem ter da delujejo proti njim. Slovensko ljudstvo je pametno in ve, da rabi v gospodarskem življenju tudi jezik sosednega naroda. Voditelji Slovencev, takozvani »agitatorji« in »hujskači«, nočejo ničesar drugega kot to, da se slovenskega otroka na razumljiv način uči znanja drugega deželne jezika.

Voditelji Slovencev ne nosijo sovraštva med na Koroškem bivajoči narodnosti, temveč zahtevajo samo, da velja za nemški in slovenski narod na Koroškem enaka pravica. Samo oni, ki se boje prebujenja mladega naroda, mečejo kamenje na voditelje ljudstva, ki mu pravijo, naj spoštuje ideale, med katerimi se razumeva tudi narodnostni moment.

Dr. Waldner je govoril tudi o uporabi slovenskega jezika pri sodiščih. Uporaba materinskega jezika pri sodiščih je narodno pravo, ki je vsem narodom zajamčeno že v državnih temeljnih zakonih, ki je za pravično razsojo velikega pomena in ki je neobhodno potrebno pri vseh nižjih plasteh, ki ne obvladajo popolnoma nemščine. Kljub temu se na Koroškem tudi tej pametni zahtevi Slovencev noče več ugoditi, in sicer šele v zadnjih letih, odkar upravlja pravosodstvo vitez dr. Hochenburger, in zlasti od tedaj, odkar je v področju graškega nadsodišča odločilni faktor baron Pittreich. — Govornik je nato navajal statistiko lanskega leta pri okrajnem sodišču v Celovcu slovensko vloženih tožb ter je poudarjal, da se od leta 1908. več ne smatra pri celovškem sodišču slovensčina kot sodni jezik in se enostavno slovenske tožbe več ne rešujejo.

Oni, ki se poslužujejo materinskega jezika, se obsojajo k molku in konumacijsko. To so vneboapijoče razmere, ki rušijo med ljudstvom vero v pravičo. Ako je dr. Waldner poudarjal, da kmetje novoslovenskega jezika ne razumejo, je vendar samoobsebi umljivo, da se posamezna narečja razlikujejo nekoliko od pismenega jezika; to velja tudi za Nemce, kjer posamezna narečja tudi niso identična s pismenim jezikom. V šolah pa se povsod uči novoslovensčina, tako tudi v tečajih za sodne uradnike in tudi najhujši nasprotniki Slovencev na Koroškem se poslužujejo vs vojih volilnih agitacijah in oklicih »novoslovenskega« jezika.

Tedaj so vsa predbacivanja proti voditeljem Slovencev na Koroškem ničeva in trditve delegata dr. Šusteršiča kakor tudi njega samega resnične.

Proizvljemo zato vlado, da napravi čimprej konec tem nevdružljivim razmeram ter da zopet pripomore do njegovih pravic maljivemu, miroljubnemu narodu, ki ga hoče nemški nacionalizem narodno uničiti.

Delegat dr. Waldner je menil, da sta govornik kakor tudi dr. Šusteršič poudarjala zvestobo svoje stranke do dinastije, o njeni zvestobi do države in monarhije pa nista ničesar povedala. Del Waldner naj nikar ne bo glede tega v skrbeh. Govornik in njegova stranka se zavzemata za to, v kolikor se tiče ta zvestoba do države njenega sedanega ubsega, za velikost te zemlje ter se bosta za to tudi vedno zavzemala. Kar se tiče oblike države in monarhije, ni v delegaciji niti enega, razen morebiti delegata dr. Waldnerja, ki bi

bil s to notranjo obliko in obstoječimi notranjimi razmerami zadovoljen.

Revolucija v Albaniji.

Mladoturki sklenili revolucijo v Albaniji. »L'Independant« poroča iz Carigrada, da so v hiši Izet paše pred kratkim zborovali člani mladoturškega odbora, člani in dva ministra. Sklenili so, da povzročijo v Albaniji revolucijo, da strmo glavijo kneza Viljema in proglase nekdanjega turškega vojnega ministra Izet pašo za albanskega kralja. Čez Solun so odpotovali mladoturški emisarji v okolico Mati in Debra ter v Ljumo, da nahujskajo mohamedance proti krščanskemu knezu. Svoj načrt so mladoturki izvedli, kar dokazujejo sledeča poročila:

Vstaši napadli Drač. Knez Viljem pobegnil na laško vojno ladjo. Katoliški Malisori odpovedali pokorščino. Knez se pogaja z vstaši.

23. t. m. zvečer je »Agenzia Stefani« poročala iz Drača: Vstaši marširajo proti Draču. Knez in kneginja s spremstvom sta se vkrcala na italijansko vojno ladjo »Misurata«. Albansko ministrstvo je demisioniralo. Malisori niso hoteli marširati proti vstašem, ker so prišli v Drač le, da branijo kneza. Albanski orožniki so pod poveljstvom nizozemskih častnikov marširali proti vstašem. Mednarodna kontrolna komisija je šla vstašem nasproti, da se z njimi pogaja. Vstaši so vjeli štiri nizozemske častnike. Oddelek vstašev je došel s kontrolno komisijo v Drač in je zahteval govoriti s knezom, ki se je nato podal s svojim štabom v mesto.

Uradno poročilo italijanskega poslanika o dogodkih v Draču.

Italijanski poslanik v Draču Aliotti je odposlal italijanskemu zunanjemu ministru sledečo brzojavko:

Vsled boja, ki se je bil med vstaši in orožniki, ki so jim poveljevali nizozemski častniki, in v katerem so vjeli vstaši vse nizozemske častnike in vojake, se je ukazalo ustaviti streljanje iz topov v mestnem gradu in ob cesti v Tirano. Okoli 5½ zvečer (v soboto, 24. t. m.) je došlo v Drač več beguncev, ki so poročali, da se je malo število nacionalistov, ki so hoteli presenečiti vstaše, razkropilo in da vstaši korakajo proti Draču. Došlo je tudi poročilo, da je pobegnil 120 mož močni oddelek katoliških Malisorov, ko so padli prvi streli. Sklenili so nujno odposlati k vstašem parlamenterja Mehmed pašo Drača. Mehmed paša se je kmalu vrnil in izjavil, da so vstaši voljni se pogajati šele, ko pridejo do morja in da se prej ne bodo pogajali. V skrbi, da ne bi vstaši, ogorčeni radi streljanja iz topov, v svojem fanatizmu v Draču plenili, sem poskrbel, da spravim laško kolonijo na varno, bodisi v poslaništvu ali na vojne ladje. Kmalu nato je nastala panika, ki se ne more opisati. Podal sem se h knezu, poročal mu o dogodkih in ga z drugimi prisilil, da naj se s kneginjo in z otroci poda v varnost in da umakne izkrcane oddelke, da se tako preprečijo morebitni zli dogodki. Sklenilo se je, da vstaši naj se vrnejo na ladje, katoliške Malisore, ki so jih mohamedanci smatrali za izziivače. Ker je izjavila kneginja, da se od kneza ne loči, se je sklenilo, da se tudi knez začasno vkrca na »Misurata«. Vse to se je z največjo naglico izpeljalo. Ob 7. sem se podal z rumunskim poslanikom, z avstro-ogrskim, francoskim in z angleškim delegatom naproti parlamentarjem, ki so jih vstaši odposlali. Na cesti v Tirano smo zadeli na nizozemskega stotnika v spremstvu treh neoboroženih vstašev z belo zastavo. Stotnik je v imenu vstašev izjavil, da je prišel, da kneza obvesti, da zahtevajo vstaši:

1. Vstaši hočejo knezu naznaniti svoje zahteve po delegatih. 2. Vsi vjetniki bodo ustreljeni, če ne prinese parlamentar do drugega jutra ob 8. kneževga pisma z ugodnim odgovorom. 3. Žele, da naj se nikdar več nasproti njim ne rabi orožje.

Knezu se je nato svetovalo, da naj se takoj vrne v svojo palačo, da sprejme stotnika in da podpiše zahtevano pismo. Knez je zahteval, da naj se mu zopet prideli mornariški oddelek. O tem vprašanju se posvetujem s svojim avstro-ogrskim tovarišem. Skrbeti hočem, da se zopet kak konflikt ne dogodi, v katerega bi bili naši mornarji zapleteni. Stotnik, ki je bil odposlan, da je prinesel zahteve vstašev, je poročal, da je vstašev 2000, a da jih sledi v malih oddelkih še več tisoč. Vstaško gibanje ima, kakor se zdi, predvsem verski značaj in ni izključeno, da je udeleženi skrivaj nekaj Essad paši zvestih čet. Vsekakor gre brezdvomno za spontano gibanje, ker Essad paši ni bila dana možnost, da bi bil v zvezi s svojimi pristasi. Poslaniška palača je polna članov tujih kolonij, Albancev in diplomatov, ki sem jim ponudil gostoljubnost.

Kneginja zopet v Draču.

»Agenzia Stefani« poroča: 23. t. m. zvečer se je kneginja vrnila v Drač. Na laški vojni ladji »Misurata« sta ostala le oba otroka in spremstvo. Na kneževu

prošnjo so se zopet izkrcali laški mornarji, ki stražijo kneževu palačo. Za slučaj kake nevarnosti je vse pripravljeno, da se knez in kneginja lahko vrne na »Misurata«, kakor tudi italijanski mornarji.

Poročilo c. kr. avstrijskega korespondenčnega urada o dogodkih v Draču.

Ponesrečeno ekspedicijo v Tirano, ki se je s premalimi silami izvedla, so povzročili begi, ki so naprosili kneza proti vstašem za pomoč. Ko je došlo poročilo v Drač, da so vstaši porazili ekspedicijo in da imajo vstaši do Drača le še pol ure hodja, je sklenil knez na pritisk diplomatov, da počaka nadaljnji razvoj dogodkov na krovu »Misurata«. Več članov mednarodne kontrolne komisije in diplomatičnega zbora se je peljalo vstašem nasproti, da poizvejo, kaj da zahtevajo. Z njimi se je podal bivši inozemski stotnik Star, ki je knezu, ki se je medtem vrnil v svojo palačo v Draču, v navzočnosti diplomatičnega zbora in ministrov javil, da žele vstaši pismeno kneževu izjavo, da zagotovi svobodo njihovega odposlaništva in povratek vjetih vstašev. Knez je podpisal *salvus conductus*, ki ga je vstašem odposlal. Ker se je položaj nato zopet kot slabši presojal, se je tudi kneginja z otroci izkrcala. Se je položaj nato zopet kot boljši prenačil, ker so odposlali proti vstašem ekspedicijo in ker se je knežja rodbina na »Misurata« vkrcala.

Tabor vstašev pred Dračem.

Poročevalec berlinskega »Lokalanzeigerja« opisuje tabor vstašev takole: Podal sem se v Pazar Šajak. Pred mestom so stale prve straže nacionalistov v civilnih oblekah s puškami. Tudi most je bil močno zastražen. Defile je nadvladal nizek grič, na katerem je ostalo nekaj strojnih pušk in pa redka črta strelcev, večinoma prostovoljci. Orožniki se nahajajo večinoma v Epiru. Vstaši se koncentrirajo nekaj kilometrov proč od Drača in so večinoma kmetje iz Gruje. Utaborjeni so v skupinah. Drži jih skupni verski fanatizem in so došli iz vseh krajev iz Miridite, Malisije, Elbassana in od drugod. Pred Dračem jih stoji do 12.000.

Srbi in Grki zbirajo vojake ob albanski meji.

Pariški listi so iz Beograda informirani, da zbirajo Srbi radi revolucije v Albaniji ob srbsko-albanski meji močne vojaške oddelke. Tudi Grki koncentrirajo po atenskih poročilih armado ob albanski meji.

Albanski knez odpustil svojega zasebnega zdravnika.

Albanski knez je odpustil svojega zasebnega zdravnika dr. Berghausna, ki se je hudo sprl z dvornim maršalom Throdo, kar je povzročilo velik škandal. Dr. Berghausen je že odpotoval v Kolin.

× × ×

Zadnje brzojavke.

Drač, 25. maja. Noč v Draču je bila mirna. Knez in kneginja bivata v palači, ki jo straži kordon 200 italijanskih in avstro-ogrskih mornarjev pod poveljstvom avstrijskega korvetnega kapitana. Tudi poslopja poslaništev stražijo oddelki italijanske in avstrijske mornarice. V Drač so izkrcali vsega skupaj 600 avstrijskih in italijanskih mornarjev. Vstaši imajo zasedene svoje postojanke, a danes se prično glasom s knezom sklenjene pogodbe umikati. Vjete nizozemske častnike in orožnike so vstaši izpustili, ker je knez ugodil vsem zahtevam vstašev. Izkrcali so zopet kneževu telesno stražo, katoliške Malisore. Mesto Drač je pripravljeno za obrambo. Vsi dohodni v mesto so zastraženi z baterijami. Vojne ladje so pripravljene za boj. Za zdaj sodijo, da ni nikake nevarnosti, a položaj je zelo nevaren. Vladni posli popolnoma počivajo.

Rim, 25. maja. Tu sem je došel Essad paša. Vstaši baje zahtevajo, da naj se Essad paša pozove nazaj v Albanijo.

Dunaj, 25. maja. Vojni ladji »St. Georg« je ukazano, da odplove z dvema torpedovkama iz Pulja v Drač.

Rim, 25. maja. Eskadra pod poveljstvom admirala Cagnija je pripravljena v Brindisiju, da odplove pred Drač.

Iz seje kranjskega deželnege odbora

dne 23. maja 1914.

Obravnava se z deželno vlado radi zvišanja državnega prispevka za blejski vodovod na 40 odstotkov. — Glede tarifov na belokranjski železnici poroča deželni glavar, da je sedanja uredba provizorna in da bo sledila definitivna določitev železniške uprave, ko bo končana pravda, ki jo je naperila mestna občina ljubljanska radi delnic dolenskih železnic. — Režijski prispevek občin k pobiranju občinske doklade na pivo in žganje se določi na 10 odstotkov vsega dohodka iz te naklade. — Oddajo se dela za zgradbo dveh hišic in ene žage v Zirovnici raznim domačim tvrdkam. — Zgradba mostu pri Sv. Janezu v Bohinju se odda Prvi krani-

ski podjetniški družbi v Ljubljani. — Na dopis c. kr. deželnega šolskega sveta radi pritrditve za razširitev ljudske šole v Livoldu na Kočevskem v tri-razrednico se deželnemu šolskemu svetu odgovori, da se sedaj ne more sklepati o razširjanju, ker je po informacijah, katere je dobil deželni odbor od raznih zanesljivih strani, toliko šolobveznih otrok slovenske narodnosti, da bi bila zakonita podlaga za ustanovitve enorazredne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Preden tedaj zamore deželni odbor meritorno sklepati o tem vprašanju, se deželni šolski svet naprosi, da izvrši vse potrebne poizvedbe glede ustanovitve enorazredne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom v Livoldu. — Odobri se sklep občinskega sveta ljubljanskega glede prevzetja garancije in plačevanja obresti za znesek, ki ga imajo plačati mestni uradniki Kreditni zadrugi radi članstva Glavne posojilnice. — Ker je zakon o občinskih taksah zadobil Najvišjo sankeijo, se izda tozadevna okrožnica na vsa županstva. — Zavrne se pritožba kluba nemških občinskih svetnikov v Ljubljani proti sklepu mestnega občinskega sveta glede podpiranja brezposelnih in sklep odobri. — C. kr. finančno ravnateljstvo se naprosi, da izda na davčne urade primerne odredbe, da pri odpisu državnih davkov vsled uim itd. ne odpišejo tudi občinskih davkov. — Sklene se predloga na deželni zbor glede izločitve vasi Orehek iz občine Slavina in priklopitev iste k občini Hrenovce. — Pritožbi županstva občine Litija proti računu trškega gospodarskega odbora v Litiji radi črtanja nekijh zneskov se glede zneska 300 K ugotovi. — V zavodi nezdruženih razmer v postojnski občini se sklene, da se skliče od strani deželnega odbora skupna seja občinskega in gospodarskega odbora, da se pri tej priliki pojasnijo različni nedostatk, ki so se pojavili pri reviziji mestnega gospodarstva. Deželni odbornik dr. Triller je predlagal, da se razveljavi sklep deželnega odbora z dne 18. maja t. l., s katerim se je predlagal razpust gospodarskega odbora v Postojni. Ta predlog se odkloni.

KOŠUT — UMRL.

Budimpešta, 25. Danes jutraj ob 4. uri 5 min. je umrl Franc Košut.

DR. PACAK UMRL.

V Vetrusu je umrl ob 1½. ponoči dr. Friderik Pacak, znani češki politik, ki je bil minister v Beckovem kabinetu.

CESAR VILJEM OBIŠČE NAŠEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

12. junija t. l. obišče nemški cesar Viljem našega prestolonaslednika v Konopištu, kjer ostane dva dni. Ker želi cesar Viljem našemu cesarju čestitati, ker je ozdravel, ni nemogoče, da se tudi v Schönbrunn popelje.

RUSKI ZUNANJI MINISTER SASONOV O POLOŽAJU.

V ruski dumi je 23. t. m. poročal zunanji minister Sasonov o delovanju ruske diplomacije zadnji čas. Sasonov v dumi že dve leti ni nastopil, zato vzbuja njegov govor največjo pozornost.

Uvodoma je naglašal, da se je po hudem pretresu na orientu pričela mirnejša doba.

Veliko je pripomogla k mirni rešitvi krize solidarnost velesil trojnega sporazuma. Rusija se v svoji zunanji politiki prej ko slej naslanja na nezrušljivo zvezo s Francijo in na prijateljstvo z Anglesko.

Glede na Nemčijo je ruska diplomacija vzdrževala tradicionalne prijateljske zveze. Želi, da bi časopisje obeh držav ustavilo neplodno medsebojno polemiko, osobito z ozirom na trgovinsko pogodbo, ki se mora obnoviti.

Sasonov nato izvaja, da soglašajo z grofom Berchtoldom, ki je v svojem zadnjem govoru v delegacijah pričal za prijateljski značaj razmer med Rusijo in Avstro-Ogrsko. Berchtoldova izjava upravičuje upanje, da avstro-ogrška vlada ne bo trpela Rusiji sovražnega gibanja v Galiciji, ki dela na to, da se ustvari težkoče v ruskih obmejnih provincih.

Balkanskim državam želi notranjo pacifikacijo, miren napredek in neodvisnost pod geslom: Balkan balkanskim narodom!

Nato napove, da se sestane ruski car in rumunski kralj.

O Albaniji omenja, da se dežela nahaja v anarhističnih razmerah in govori o razmerah v Turčiji, Perziji in na Daljnem Vzhodu.

Po Sasonovem govoru je zahteval Miljukov revizijo v Bukarešti sklenjenega miru, grof Bobrinski pa je otsro napadal grofa Tiszo in je naglašal, da se razmere z Avstro-Ogrsko ne bodo zboljšale, dokler se bodo ponavljali taki dogodki, kakor v razpravi v Marmaros-Szigetu in v Lvovu.

OBSTRUKCIJA V SRBSKI SKUPŠČINI.

23. t. m. je pričela srbska opozicija v skupščini z obstrukcijo. Položaj Pasičevega kabineta je zato ogrožen. Vlada razpolaga z 89 glasovi, za sklepčnost mora biti navzočih 84 poslancev. Ni izključeno, da Pasić skupščino razpusti in razpiše nove volitve.

HOMERULE PREDLOGO

sprejme angleška spodnja zbornica danes, če pa bodo unionisti zopet obstruirali, v torek. Parlament se nato odgodi. Po binokostih bodo razpravljali o dodatkih za Ulster v gosposki zbornici. Boje se, da izbruhnejo v Ulstru nemiri.

ŠVEDSKA OBRAMBNA PREDLOGA.

Švedskemu državnemu zboru se je 23. t. m. predložila vladna predloga o preosnovi deželne brambe. Brambna dolžnost naj bi se razširila od 20. do 42. leta. Izdatke cenijo na 63.000.000 za brambo na kopnem in 30.000.000 kron za brambo na morju.

SUFRAGETE POIZKUŠALE PORUSITI GLASGOWSKI VODOVOD.

Iz Londona se poroča, da so sufragete baje poizkušale razdreti vodovod mesta Glasgow. 23. t. m. jutraj so našli v zazidani glavni cevi bombo, ki se pa ni vnela. Poleg nje je ležal listek s protestom, ker se oblasti branijo preiskati delovanje policije. V Edinburgu je neka sufrageta poskodovala portret kralja Jurija, v Londonu sta razbili dve sufrageti stekleno omaro v britskem muzeju.

SVETOVNA RAZSTAVA V SAN FRANCISCU.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča, da je sicer avstrijska vlada odklonila uradno udeležbo na svetovni razstavi v San Franciscu in bo tiste, ki bodo v San Franciscu razstavili, nagradila s 600.000 kronami.

Armada kolesarska tekma.

Včeraj se je zaključila tridnevna vojaška kolesarska tekma in sicer z dirko posameznih patrolj. Dirkalna proga je bila približno 53 km dolga in povečini zelo hribovita. Tekmovalo je 12 patrolj. Vsaka patrolja je obstojala iz enega častnika kot poveljnika in 8 mož pri popolni vojni opravi. Vozilo se je na eraričnih kolesih. Dirkalna pravila so bila jako stroga in je moral vsak poveljnik pripeljati svoje moštvo polnoštevilno na cilj. Prvo darilo je dobila patrolja 20. lovskega bataljona pod poveljstvom poročnika Rausa, ki je dospela na cilj v dveh urah, 36 minutah in 18 sekundah. Druga patrolja je dospela na cilj pod poveljstvom poročnika Tökösa 11. lovskega bataljona v dveh urah, 41 minutah in 9 sekundah. Tretja pod poveljstvom stotnika Jakliča 24. lovskega bataljona v dveh urah, 44 minutah in 49 sekundah. Četrta patrolja 11. lovskega bataljona, poveljnik poročnik Hary, v dveh urah, 44 minutah in 57 sekundah. Peta poročnik Klaus s patroljo 24. lovskega bataljona v dveh urah, 48 minutah in 39 sekundah. Šesta patrolja 29. lovskega bataljona pod poveljstvom stotnika Jeršino- viča v dveh urah, 50 minutah in 27 sekundah. Najboljši čas je dosegla patrolja stotnika Jakliča, katera je bila pa postavljena na tretje mesto, ker dirkalna komisija ni uvaževala treh defektov, katere je imel ta oddelek moštva na pneumatikah uže prvih 500 metrov tekmovalne proge. Simpatije občinstva so bile vse na strani tega vrlaga slovenskega stotnika, ki je prišedši na cilj bil opremljen z vojno opravo dveh mož, imel obešene okrog vratu dve puški in je vlek el poleg tega na vrvi še dva moža, ki sta začela proti koncu dirkalne proge omahovati. Publika je z burnimi živiklaci pozdravila odličnega častnika vozača. Kakor se je splošno govorilo na cilju, so bili ti patrolji namenoma podstavljeni žrebli. Na večer se je vršila v dvorani hotela Union razdelitev daril ob navzočnosti polnoštevilnega častniškega zbora in mnogoštevilnega občinstva iz najvišjih ljubljanskih krogov. Tekmovalce je v vznešenih besedah pozdravil divizionar Kraljiček, ki je v svojem nagovoru poudarjal izborne uspehe tekmovalcev, se zahvalil

na naklonjenosti visokemu deželnemu odboru, mestni občini ljubljanski in drugim korporacijam, ki so podpirale to veliko vojaško priredbo. S trikratnimi Slava-klici na najvišjega poveljnika armade presvetlega cesarja, je zaključil svoj pozdrav, nakar se je pričela razdelitev daril. Zmagovalce je občinstvo burno pozdravljalo. Potovalno darilo vojnega ministrstva, srebrni vojaški rog, je prešel v last 20. lovskega bataljona, ker je vže drugo leto moštvo tega bataljona pri dirki patrolj doseglo najboljši vojni čar. Po razdelitvi daril se je ob zvokih vojaške godbe razvila animirana zabava, ki je trajala pozno v noč.

× × ×

Pri včerajšnji razdelitvi daril je dobil častno darilo deželnega predsednika, zlato uro, stotnik Christian, krasno srebrno dozo in pet zlatov po 20 K kot darilo dežele Kranjske prostak Podgoršek, darilo Kranjske hranilnice srebrno Tula-uro z verižico pa četovodja Bösse. Vsi ti zmagovalci so vozili na kolesih znamka »Kinta« tukajšnje domače tvrdke Karel Čamernik & Komp.

Boj za enakopravnost Slovanov v Istri.

Pulj, 24. maja 1914.

V soboto zvečer se je vršil v puljskem »Narodnem domu« že prošlo soboto napovedani volilni shod za predstojke deželnozborske volitve. Shod je bil srednje obiskan. Ob otvoritvi shoda je dr. Scalier grajal pičlo udeležbo napram velikanskemu pomenu predstojkih deželnozborskih volitev. Za tem se je spravil nad poročilo »Slovenca« in »Naše sloge« o zadnjem volilnem shodu, češ da je tako poročanje vse graje vredno! K temu pripominja, da je navajalo »Slovenčev« poročilo le objektivna fakta, katera so se tekom zadnjega volilnega shoda vršila in se sploh skrbno ogibamo vsake tudi najmanjše opazke ali kritike, katera bi znala hrvaške in slovenske vrste v Istri ošibiti, ker se zavedamo naravnost velikanskega pomena predstojkih istrskih deželnozborskih volitev. V dokaz navajamo, da se »Slovenčev« poročilo o volilnem shodu, katero je bilo priobčeno v ponedeljek, dne 25. t. m., v bistvu prav nič ne razlikuje od poročila oficijoznega lista puljske hrvatske stranke »Naša Sloga«. Razložek v poročilih je le ta, da je oficijozno glasilo stranke »Naša Sloga« predsednika shoda prav pošteno okrcalo, med tem ko so bila v »Slovencu« navedena le gola fakta.

Po dr. Scalierjevem nepotrebnem uvodu se je z vso odločnostjo oglašil dr. Pederin in zahteval najodločnejše, da se o poročevanju časopisov opusti vsaka nadaljna kritika in da se preide na dnevni red. Odločne besede mladega doktorja so imele uspeh in prešlo se je na dnevni red. Za tem intermezom je nastopil kot prvi govornik ravnatelj »Istrske posojilnice« gospod Štihovič, kandidat tretjega volilnega okraja v Pulju. Volitev v tem okraju se bo vršila dne 30. junija. Govornik se je oziral pri svojih izjavah na osebito na puljske razmere. Očrtal je v glavnih potezih gospodarstvo laškoli-beralne klike. Pri tem je kazal osobito na žalostne šolske zadeve puljskih Hrvatov. Govornik je poudarjal, da izdaja italijanska klika letno 226.000 kron za italijansko šolstvo v Pulju. Od tega zneska ne dobijo Hrvati niti enega vinarja. Italijanska klika je pustila na mestnem municipiju ogromno dolga, tako da znašajo samo obresti tega dolga letno nad 106.000 K. Za ves ta denar pa niso napravili ničesar. Sedaj ob volitvah skuša italijanska klika spraviti vse gospodarske grehe na rame od vlade postavljenega komisarja, kar pa seveda ne drži. Govornik je nato bodril navzoče, da voli dne 7. junija vsak volilec 5. kurije, v kateri volijo vsi, kateri so 24. leto spolnili, hrvatskega kandidata dr. Pederina, dne 30. junija v tretjem volilnem okraju pa, kjer bo gotovo najljubitejši boj, njega. Navdušeno ploskanje je sledilo govornikovim izjavam.

Za Štihovičem se je oglašil k besedi deželnozborski kandidat petega volilnega okraja dr. Ivan Milič, predstojnik sodišča v Buzetu. Govornik je bil takoj pri njegovem nastopu od navzočih navdušeno pozdravljen. Opisal je z markantnimi besedami puljske razmere. Potem je prišel tudi do najnovejšega združenja Italijanov in Nemcev v Primorju. Opisal je to čudno zvezo Italijanov in Nemcev v Trstu in Gorici, kjer so Italijani Nemcem žrtvovali celo dva mandata v ob-

činskem svetu, samo da so preprečili, da ne pride par Slovencev v občinski svet. Nekaj sličnega, je nadaljeval govornik, se pripravljala v Pulju za prihodnje deželnozborske volitve. Tudi tu skušajo Nemci nastopiti pod nekako uradniško stranko. Sliši se to čudno, a vendar je resnično. Ti Nemci se sedaj bratijo proti Hrvatom z ono stranko, katera je pod dr. Varetonovo dobo poslala mestnega uradnika kot zastopnika k nekemu pogrebu (Oberdankove), o katerem je boljše, da danes molčimo. Hrvati smo bili in so bili vedno lojalni. Udeleževali so se vedno vsakega patriotičnega slavlja in sploh vsake prireditve, katera je imela le količkaj patrijotično ozadje. Pаметen človek bi mislil, da se bo to upoštevalo. Toda kakor vidimo, tega za našo lojalnost nimamo pričakovati. Združujeta se proti nam dva sovražnika. To so iredentisti, to so pangermani in ne Avstrijci! In ti ljudje očitajo nam, ko smo že tolikrat pokazali lojalnost državi in dinastiji, da smo izdajice, češ da smo Jugoslovani Srbi! To je podla denunciacija, s katero se nas hoče na zgoraj naslikati kot nezanesljiv element. Ta denunciacija ima svoj izvor v tem, ker smo se preteklo leto veselili slavni zmag balkanskih Slovanov nad turškim trinogom, kateri je preko 500 let tlačil ubogo rajo na Balkanu. To naše veselje je bilo upravičeno. Z nami bi se bil moral takrat veseliti ves kulturni svet brez razlike narodnosti. Dalje pravijo, da gledamo preko naše meje v Srbijo. To je gorostasna laž! Mi imamo doma svoje kraljestvo in v tem kraljestvu iščemo mesta na soncu. Mi nimamo niti najmanjšega povoda postati Srbi in žrtvovati naše hrvatske. Mi hočemo ostati Hrvati doma. Vse, kar nam nasprotniki v tem oziru očitajo, je infamno denuncianstvo, med tem ko bi jim mi lahko marsikaj očitali, kar se ne strinja z interesi naše države in naše dinastije. Govornik se spominja na razna italijanska iredentistovska društva, katera imajo na svojem programu »italijanski Trent«, »italijansko Primorje«, »Mare nostrum« itd. Spominja se dvomljivih italijanskih zmag v Tripolitani; takrat so se po raznih kinematografih v Pulju in sploh južnih mestih, kjer prebivajo Italijani, predstavljale italijanske zmage dvomljive vrednosti, katere so bile okrašene z raznimi zastavami, na katerih se je bliščala savojška krona in italijanski znaki, a mi smo bili vzlic temu poštteni in jih nismo pitali z izdajicami, kakor bi bili pravzaprav zaslužili. Govornik je dalje omenil, da bo še morda prišel čas, ko nas bodo ti današnji zavezniči proti nam še prosili: »Hrvatje in Slovenci, pomagajte nam!« in to morda prav kmalu. Morda ni daleč čas, da bo v nesrečni Albaniji vstal zopet kak dvomljiv »Essad paš«.

Takrat se bo reklo čuvati nad našimi interesi proti naši današnji zavezniči. Kdo bo takrat poklican, čuvati nad našim Primorjem? Mi in nikdo drugi! Govornik je dalje bodril vse navzoče, da storijo pri teh deželnozborskih volitvah, katere so velikanskega pomena, svojo narodno dolžnost in oddajo svoje glasove kandidatom, katere je postavilo »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri«. Govornik je dalje mnenja, da bo morda delazmožnost prihodnjega deželnega zbora istrskega morebiti vendar le mogoče, ker bomo imeli skoro brezdvomno na naši strani pravice tudi tri katoliške škofofe. To pa je največ odvisno od izida volitve tretjega volilnega okraja v Pulju, kjer kandidira Hrvat Štihovič. Koncem svojega velepomembnega govora je govornik izrazil trden up, da bo tudi letos zavihrala na razvalinah starodavne rimske arene dne 30. junija hrvatska trobojnica v proslavo, da je zmagala pravična hrvatska stvar nad združenimi sovražniki. Navdušeni »Živio - kliki« so sledili govornikovim izjavam.

Ko so se polegli navdušeni kliki in ploskanje, je stopil na govorniški oder od zborovalcev navdušeno pozdravljen kandidat 5. volilnega okraja Ivan Sanić, poljedeljski učitelj. Tudi ta govornik je v svojih temeljitih izjavah bodril volilce v Pulju, da storijo svojo narodno dolžnost in volijo od političnega društva postavljene kandidate. Govornik, ki ima gotovo že radi svoje ga poklica kot poljedeljski učitelj globok pogled v razmere istrskega kmeta, je upravičeno trdil, da je iskati vzroka, da se istrski seljak izseljuje v inozemstvo in mesta in zapušča tako domačo grudo, v tem, ker sedanja laškoli-beralna klika ni za njega ničesar storila drugega nego da ga je z raznimi dokladami izžemala. Zato v boj zoper to kliko. Navdušeni »Živio - kliki« so sledili govornikovim izjavam.

Za tem se je oglašil k besedi delavec Šusteršič. Tudi njegov govor je bil

navdušljiv in bi bil napravil najboljši vtis na zborovalce, da se ni posluževal izrazov, ki se z dostojnostjo nikakor ne strinjajo. Za njim je prišel zopet neizogibni Jelčič, nakar se je shod ob tri četrt na 10 zvečer končal.

Prihodnji volilni shod se bo vršil prihodnjo soboto zvečer ob osmi uri. Kot govornik je med drugimi tudi napovedan dr. Mandić iz Trsta.

VOLIVNI SHOD V SEVERNI ISTRI.

Hrušica, 24. maja 1914.

Lep volivni shod se je vršil v Hrušici pri Podgradu ob veliki udeležbi kmetov iz sosednjih vasi, ker je istega dne bilo glavno letno zborovanje združne mlekarne. Navzoč je bil monsig. Rogač in duhovščina iz sosednjih župnij. Udeležila sta se shoda tudi g. nadučitelj Marčelja in Mahnič iz Podgrada, prišel je tudi okrajni sodnik Lavrenčič in drugo uradništvo iz Podgrada.

Volivcem je izpregovoril kandidat Josip Ribarič, ki je v nekoliko potezih razvil načrte in namene vladajoče laške klike v Istri. Dotaknil se je mučnega položaja hrvatskega in slovenskega naroda v Istri vsled vmešavanja zunanje laške vlade v naše notranje posle. Zdi se, je dejal, da mečejo odgoraj doli tudi onim ljudem polena pod noge, ki nam mogoče želijo dobro. Toda vse mahinacije ne bodo pomagale ničesar, ker je naraven proces, ki traja že stoletja, da se hrvatsko-slovenski narod v Istri zmeraj večjo vztrajnostjo primika zapadni obali Istre, dokler ta proces ne bo končan, kakor se je končal v sosedni Dalmaciji. Nihče ne bo rešil naših Italijanov, ker je naravni tok zgodovine proti njim. Zaledja nimajo, kmetov nimajo, oklepajo se starih privilegijev in se v obupu nadejajo, da jim te privilegije ohrani s pomočjo Italije avstrijska birokracija. Prešel je na gospodarske zadeve okraja samega, katere bi se mogoče dale rešiti, če bi prišlo do delovanja v deželnem zboru. Če Italijani mislijo, da bodo zdaj izvoljeni poslanci bolj pohlevni in mehki, se zelo motijo, ker za njimi stoji ves hrvatsko-slovenski narod v Istri! — Govor je spremljalo veliko navdušenje.

Po govoru kandidata se je oglašil kaplan Kraševac iz Brezovice, ki je omenil žalostni pojav učiteljstva na Kopršnici, ki je nastopilo proti zaslužnemu možu dekanu Mateju Škrbcu, češ, da se ne more pokoriti odloku »Političnega društva«. Vprašal je zborovalce, naj oni izreko sodbo glede takega početja. Gosposdu Kraševcu je pomirjevalno odgovorjal g. sodnik Lavrenčič, ki je omenil, da je ta pojav popolnoma lokalni in da ga ni precejevati. Priporočal je vsem kandidatom, ki jih je postavilo »Politično društvo«, katero najbolj ve, kakšen duh mora navdajati istrske volivce v sedanji važni narodni borbi.

VOLILNI SHOD V SREDNJI ISTRI.

Žminj, 24. maja.

Volivno gibanje za deželni zbor se razvija v srednji Istri prav živahno. Kandidata za kmečke občine pazinskega okraja g. župnik Grašič in dr. Trinajstić sta imela v petek v Žminju voliven shod, ki je bil mnogobrojno obiskan. Dr. Trinajstić je govoril o zasedanju prošlega deželnega zbora, župnik Grašič o veliki nalogi, ki bi jo imel izvršiti prihodnji deželni zbor, če bodo hoteli Italijani priznati in izvesti v praksi popolno enakopravnost za Hrvate in Slovence v Istri. Končno sta govorila domači župnik Filipič in občinski tajnik Butković. — Kandidature so bile sprejete soglasno in shod se je navdušeno zaključil.

Pomen Slovencev za obstoj avstrijskega Trsta.

Trst, 24. maja 1914.

Včeraj popoldne je bil v škednju pri Trstu številno obiskan shod tržaških okoličanskih Slovencev. V novi dvorani »Gospodarskega društva« se je zbralo okrog 1000 slovenskih okoličanov v znak protesta proti najnovejšim italijanskim provokacijam.

Poleg drugih govornikov, ki so slikali lokalni položaj tržaških Slovencev, njih gospodarski in politični napredek, omenjali najnovejši, z nemškimi osvajačnim sistemom združen pojav nemškega kapitala v škedenjski okolici in opozarjali na novo nevarnost od strani italijanske šolske družbe »Lega nazionale«, je na naslov merodajnih dunajskih grogov drž. poslanec dr. Rybač izpregovoril obširneje o političnem pomenu tržaškega slovenstva za nadaljnji obstoj avstrijskega Trsta. Avstrija brez Trsta bi bila — je rekel govornik — malo večja Srbija, ki ne bi imela tudi nobenega dohoda na morje, prenehala bi biti velesila. Poudarjal je, da so Slovenci živ protest proti vsem italijanskim aspiracijam, ki prihajajo preko morja, da se oni boljši branik proti italijanskemu

stremljenju za združenje Trsta z Italijo, kakor vsi bajoneti in kanoni. Omenjajoč najnovejšo dogodke v Albaniji, je dr. Rybač izrazil bojazen, da pride do resnega konflikta med Avstrijo in Italijo.

Po shodu so se zborovalci mirno razšli. Ker se je ob istem času vršila neka italijanska veselica v prid škedenjskega zabavišča »Lege nazionale«, je policija imela v pripravi velik varnostni aparat, vendar ni prišlo do nikakih incidentov.

Dnevne novice.

— **Sankcioniran deželni zakon za zdravilišče Bled.** Deželni zbor kranjski je sklenil v XIX. seji dne 10. oktobra 1913 nov načrt zakona, s katerim so se ustanovila za zdravilišče Bled posebna določila in se je s tem izpremenil dosedanj zakon z dne 1. avgusta 1897, dež. zak. št. 29. — Po novem zakonu se odpravi sedaj obstoječa zdraviliška komisija; vse zdraviliške zadeve v tem zdravilišču bo oskrbovala odslej krajevna občina Bled v prenešenem delokrogu, predvsem zlasti zdraviliški in godbeni zaklad. — V pokritje stroškov botoraj občina upravičena pobirati po zakonu iz leta 1897. določene zdraviliške davščine (zdraviliške in godbene takse). Ta zakon, ki je dobil 4. maja t. l. Najvišje potrjenje, bo v kratkem razglašen v deželnem zakoniku in stopi v veljavo takoj po razglasitvi.

— **J. S. Z. na Jesenicah.** V nedeljo smo imeli shod. Dvorana nabito polna, tudi sociji so nas obiskali in prav mirno poslušali dr. Kreka, ki je v daljšem govoru označil, kako so delavci železne industrije plačani v Ameriki, na Angleškem in Nemškem, kako povsod polagoma plače napredujejo, in kako se delavstvo splošno drži načela, da je boljše biti nekaj časa brez dela, nego pa trpeti, da se mu znižajo plače. Pojasnil je sedanje razmere železne industrije, njen pomen in njene dolžnosti. — Ob kratkem je opozoril tudi na novi zakon o nezgodnem zavarovanju in priporočil, naj priredi J. S. Z. tečaj, ki se bodo delavci pri njem prodorbo podučili o njem. Obširno je zavračal hujskanje glede na deželne doklade. Shod je močno utrdil našo organizacijo na Jesenicah.

— **Razgovor za izdajanje ljudskih iger in enket o dramatičnih predstavah na naših odrih** sklicuje S. K. S. Z. v Ljubljano na dan 25. junija. Lepo prosimo vse, ki se za stvar zanimajo, da se tega razgovora gotovo blagovolijo udeležiti. Vodil bo razgovor g. prof. dr. Jož. Debevec. Naznanila na naslov: Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani.

— **Shod kočevskih Nemcev.** 21. t. m. se je vršil v Kočevju shod nemških volilcev, na katerem sta govorila drž. in dež. poslanec grof Barbo in dež. poslanec dr. Eger. — Grof Barbo je govoril o parlamentarnem položaju ter je shod z ozirom na njegova izvajanja sprejel resolucijo, v kateri izreka svoje odzlovanje, da parlament ne deluje vsled češke oustrukcije, ter smatra za nujno potrebno, da se s temeljito reformo poslovnika prepreči za vselej kakršnakoli oustrukcija v parlamentu. — Dr. Eger je v svojem govoru poudarjal, da je postalo stališče Nemcev na Kranjskem zelo težavno, to pa največ zato, ker so bili na Kranjskem sankcionirani zakoni, ki jih je vlada proglasila v drugih kronovinah za nesprejemljive. Vzrok tiči v parlamentarnem zastopstvu Slovencev, ki vedno pravočasno odnehajo od opozicije ali oustrukcije, da jim potem dela vlada protiusluže, kajti iz golega patriotizma ne dajejo Slovenci glasov na razpolago, akoravno to pogosto poudarjajo. Protiusluže vlade obstoje v gospodarskem podpiranju in kulturnem pospeševanju Slovencev, medtem ko se Nemcem v obeh ozirih naravnost škoduje. Tako je vlada predložila v sankcijo novelo k zakonu o nadzorovanju šol, s katero so Nemci izgubili vsak vpliv v deželnem šolskem svetu. Grof Barbo je celo v zasebnem pismu na tedanjega naučnega ministra in sedanjega ministrskega predsednika prosil, naj se novela v interesu države in Nemcev ne uveljavlja. Nadaljni slučaj, v katerem je odnehala vlada, je vprašanje krajevnih napisov. Vlada je ozirom na ljudsko štetje l. 1910. odredila, da morajo biti krajevni napisi dvojezični. L. 1908. so pa izginili nemški napisi. Vlada je zahtevala, da morajo občine zopet napraviti nemške napise, a dež. odbor je podpiral občine v odporu proti državnim oblastem. Občine so se pritožile na notranje ministrstvo, kjer leže rekurzi še danes nerešeni. — Ob 500 letnici vstolčenja koroških vojvod so priredili ljubljanski srednješolci stavko, politično nacionalno demonstracijo. Dež. šolski svet je nastopil z malenkostnimi kaznimi. Na državni obrtni šoli se o kaznovanju niti govoriti ne more; izključen ni bil nihče. Govori o stvari sedaj zato, ker učenci ne morejo od tega imeti nobene škode več, da se vidi, kake posledice rodi opustitev državnih pravic. — Največ pa dajo misliti stremljenja, ki jih označujejo z jugoslovan-

skim trializmom. Ta stremjenja so naperjena proti sedanji državopravni obliki monarhije, proti državnim temeljnim zakonom, proti ustavi. Človek bi pričakoval, da bi oni, ki so prisegli na ustavo in v roke vladarja, z vso odločnostjo nastopili proti tem stremljenjem. — Dr. Eger je končno trdil, da je Nemce na Kranjskem država v zadnjem času naravnost gospodarsko in kulturno oškodovala. To se tiče zlasti ustanovnih akcij dolenske železnice, katerim je znižala koncesijsko dobo od 90 na 75 let, vsled česar so Nemci na Kranjskem, ki so skoro izključni lastniki teh vrednostnih papirjev, oškodovani za 1.200.000 K. — Preosnova strokovne obrtne šole v državno obrtno šolo s slovenskim učnim jezikom nudi poučen zglede, kako je češki minister, ne da bi izdal kak odlok, s pomočjo ravnatelja šole napravil iz dvojezične šole popolnoma slovensko. — O teh različnih neresnicah, sumničevnjah in jeremijadah gospoda Egra bomo še izpregovorili, za danes zadostuj ta informacija.

+ **Volilna reforma v Dalmaciji.** Zastopniki dalmatinskih strank so imeli v soboto posvetovanje, na katerem se je glede volilne reforme baje dosegel v glavnih točkah sporazum. Tekoči teden bo še ena seja, na kateri se bo obravnavala razdelitev mandatov v splošni kuriji.

— **Grozna smrt v Gostinškem grabnu v ljubljanski okolici.** V soboto popoldne ob 1. uri sta peljala hlapca posestnice Marije Škerjanc iz Jarš št. 8 s steljo naložen voz iz Gostinškega grabna. 17 letni Anton Jančar je vodil konje in 25 letni Andrej Bolta pa je voz opiral na slabi poti, da bi se ne prevrnil. Na mestu pa, kjer vodi cesta poleg potoka, se je pod vozom odtrgal svet in zdrnil v vodo. Za njim se je prevrnil voz tako nesrečno, da je pokopal pod seboj Andreja Bolteta na ta način, da je bil ponesrečeni z glavo naprej v potoku in se je tako zadušil. Jančar je šel pomoči iskat k bližnjim ljudem, da so mrtvega pomagali izveči iz vode ter na voz naložili, nakar so ga prepeljali na gospodarski dom. Danes v ponedeljek so ga pokopali. Rajnki je bil zgleden mladenič, ud šentpeterske Marijine družbe in desna roka gospodinj.

— **Ustanovitev nove Slomškove podružnice.** V torek dne 2. junija se ustanovi v Ribnici Slomškova podružnica za kočevski okraj. Zborovanje se bo vršilo takoj po dohodu dopoldanskega vlaka v šolskem poslopju. Sklicatelja: Fran Jaklič, Slavko Schweiger.

— **Med Gorico in Postojno** vozi od sedaj zanaprej lep, odprti avtomobil.

— **Obesila se je v soboto** zjutraj na kljuki pri vratih Urša Dolinar iz Sela pri Mostah. Odpeljali so jo v mrtvašnico pri sv. Križu. Vzrok samomora je neznan. Urša Dolinar je bila zelo vdana alkoholu, ki je bržkone tudi povod njene brezupnega čina.

— **Rop.** Pretekli ponedeljek je neki neznanec napadel na cesti gostilničarja Janeza Vilarja iz Podgorice, ki se je okrog enajste ure ponoči vračal iz neke tamošnje gostilne domov. Neznanec je vzel Vilarju žepno uro in je pobegnil. Orožništvo je aretiralo nekega moža iz tamošnje okolice, ki je na sumu, da je izvršil omenjeni rop. Izročili so ga deželni sodišču v Ljubljani.

— **Tatvina lesa.** Trgovcu z lesom g. Vinku Ogorelcu iz Škofljice je neznan storilec odpeljal iz gozda pri Zalogu za dva voza drv.

— **Posekali so neznan storilec v zadnjem času v gozdu »Smerekovica«** pri Goričah 46 smrekovih dreves v vrednosti 442 kron. Posekana drevesa so tatovi tudi odnekli.

— **Nesreča.** Otrok gostilničarja Ribnikarja v Kovorju se je igral brez nadzorstva. Zašel je v gnojnico, iz katere so ga komaj rešili. Otroka, ki je skoraj pet minut ležal v gnojnici, so le s težavo spravili zopet k življenju.

— **Novo ljudsko šolo** bodo zgradili v Gabersku (občina Zminec) pri Škofji Loki. Radi oddaje zgradbe se bode vršila v petek, dne 29. majnika t. l. ob devetih dopoldne v hiši predsednika krajnega šolskega sveta Tomaža Brodnika v Brodeh št. 3 ustmena zmanjševalna dražba. Skupni stroški so proračunjeni na 36.173 K 78 vin.

— **Bohinjska Bela.** Danes je umrla tukaj g. Marija Čerin, vdova nadučitelja, mati g. župnika Karola Čerin. — R. I. P.

— **Slovenec smrtno ponesrečil v ameriškem rudniku.** V Chisholmu, Minn., je pri razstreljevanju v rudniku smrtno ponesrečil Franc Rozina, 22 let star. Doma je bil iz Dragatuša na Belokranjskem.

— **Cerkljanska podružnica Slov. plan. društva** v Cerknem naznanja, da prične to sezono z dnem 7. junija t. l. oskrbovati svojo kočjo vrh Porezna (1632 m) redno vsa-

ko nedeljo izvzemši ob izredno slabem vremenu.

— **Avstrijski pomorščaki v Jeruzalemu.** Dne 12. maja je pripeljal g. Janko Vuković pl. Podkapelski, poveljnik ladje »Monarch«, 8 častnikov, 39 podčastnikov in 44 pomorščakov v Jeruzalemu. Prišli so sicer popolnoma neoficijno pa kot romarji. — Sprejem se je vršil slovesno v baziliki božjega groba. Častniki so imeli na razpolago samo en dan, ostali pa dva dneva. Obiskali so pa vsa glavna svetišča ter v Betlehemu v votlini Gospodovega rojstva prejeli sveto obhajilo med mašo, katero je opravil vojaški kurat g. dr. Sever. Dne 14. maja so se pripeljali še 4 častniki z avtomobilom; ti so prvi romarji, ki so dospeli z avtomobilom v Jeruzalem. — Odredba, da so prišli avstrijski pomorščaki popolnoma neoficijno, se je razno tolmačila v Jeruzalemu. Splošno se misli, da je bilo tako ukazano zaradi Francije.

— **O polomu karlovaške hranilnice** poročajo iz Zagreba, da seja pri vladi glede pomoči vlagateljem ni imela pozitivnega uspeha. O tej stvari se bo končno odločilo v torek. Preiskovalni sodnik Stojanovič je odpotoval z nekaterimi strokovnjaki, da pregleda hranilniške knjige.

— **Karakteristična policijska prepoved.** »Obzor« poroča, da je v Petrinju hotel pretekle dni predavati dr. Devčić o Zrinjskem in Frankopan, a je policija to predavanje prepovedala.

— **Dekliška zveza v Ribnici** je priredila predavanje: Izobrazba v gospodinjstvu. Predavala je kaj zanimivo začasna voditeljica tukajšnjega gospodinjstkega tečaja gospodična Primožič.

— **Poročil se je na Brezjah g. Franc Klemenc,** trgovec na Dolenski cesti, z gđ. Anico Medičevo. Poročil ju je nevstin stric č. g. o. Kalist Medič.

— **Smrtna kosa med ameriški Slovenci.** V Albany, Minn., je umrl rojak Ivan Slivnik, rojen leta 1837. v Grabnu, fara Gorje na Gorenjskem.

— **Janče.** Tukajšnja župna cerkev je dobila nove orgle, delo gosp. Milavca iz Ljubljane. Orgle imajo dva manuala in pedal z 10 registri. »Cerkveni Glasbenik« se je zelo pohvalno izrazil o njih. Pravi namreč: »Intonacija je jako solidna in značilna, tehnično delo in funkcija naravnost izborna. Orgle so nekako čudo: z malimi sredstvi velik učinek.« Jančarji so torej lahko ponosni na nove orgle.

— **Ljudsko šolstvo.** Na mesto nadučitelja Ivana Bajca, ki je v svrhu študij na dopustu, je imenovana za suplentino v št. Vidu nad Ljubljano Marija Habe, bivša suplentinja v Brezovici. — Na mesto nadučitelja Antona Draščka, ki je radi študij na dopustu, je imenovana za suplentino v Zalogu Valerija Reitz, bivša suplentinja v Blatni Brezovici. — Na mesto nadučitelja Fr. Fabinca, ki je radi študij na dopustu, je imenovana za suplentino v Dobrovi Mihaela Kosmač, bivša suplentinja v Preski. Vodstvo šole v št. Vidu nad Ljubljano je poverjeno učitelju Rudolfu Kumpu, v Zalogu učiteljici Izabeli pl. Födransperg in v Dobrovi učiteljici Karolini Han.

— **Imenovanja.** Deželnovladni konceptni praktikant dr. Viktor Schiffer, Franc Premrou vit. pl. Premerstein in dr. Franc Hubad so imenovani za deželnovladne koncipiste.

— **Politični veteranjak prijet kot slepar.** Za časa banovanja Tomašiča in Čuvaja na Hrvaškem je bil kandidat v Srijemu neki Marijan Ostojčić, ki je Čuvaju vodil deputacije in imel ob teh prilikah »velike govore«. Temu Ostojčiću je bila takrat obljubljena služba geometra. Nedavno je Ostojčić prišel k gozdarju v Pisarovino, se mu predstavil kot odposlanec deželne vlade, ki ima nalogo urediti meje ter je pokazal tudi »dekret«. Drugi dan se je predstavil tudi kotarskemu predstojniku, ki je drugi dan našel na svoji pisalni mizi dopis deželne vlade brez kuverte, v katerem se mu nalaga, naj gre gospodu odposlancu deželne vlade v vsem na roko. Vsi so verjeli dekretu in tako je Ostojčić »uredoval« — v svoje žepce je spravil 6600 kron in nato odpotoval v Zagreb, kjer se je gospodski zabaval. Te dni so Ostojčić v Zagrebu aretirali in zaprli. Ostojčić in njegov ponarejeni dekret bodejo sedaj predmet zanimivi sodnijski razpravi.

— **Prijet izseljevalni podagent.** Izseljevalna kontrolna postaja v Beljaku jako živahno deluje. Te dni je bil prijat na kolodvoru v Beljaku 31letni čevljar Ivan Hajek iz Pregraca, ki je spravljal mladoltnetne v Ameriko. Za svoje »delo« je dobil poleg povrnitve stroškov 5 kron od »moža«.

— **Namesto v Ameriko v ječo.** V Beljaku so 24. aprila prijeli Antona Adamiča, slikarskega pomočnika iz Račne na Kranjskem, ker se je s ponarejenimi dokumenti hotel peljati v Ameriko. Radi tega je bil Adamič predvčerajšnjim v Beljaku obsojen v dvamesečno ječo. Preiskovalnega zapora mu v kazni niso vsteli. Kakor kaže ta kazen, bodo sedaj z izseljenici, ki nimajo pravih izkazil, jako strogo ravnali.

Otvoritev belokranjske železnice dne 25. t. m.

Ljubljana.

Ob 7. uri zjutraj so se zbrali k otvoritvi povabljeni slavnostni gostje na ljubljanskem glavnem kolodvoru, da pozdravijo ekscelenco železniškega ministra barona Zelenka pl. Forsterja, ki je došel z Dunaja v spremstvu sekcijskega šefa dr. Roberta Grienbergerja, ministrskega tajnika Henrika Hista, dvornega svetnika Otona Bertelesa pl. Grenadenberga in ministerjalnega svetnika dr. Otona pl. Steyerja. Železniškega ministra so najprej pozdravili knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič, deželni predsednik baron Schwarz, deželni glavar dr. Sušteršič, divizionar fml. Rudolf Kraliček in ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar. Na kolodvoru smo med slavnostnimi gosti opazili belokranjskega rojaka škofa Stariho, kneza Karola Auerperga, deželnega glavarja namestnika barona Lichtenberga, podpredsednika državnega zbora viteza Pogačnika, naše državne poslance komerčnega svetnika Povšeta, dr. Kreka, prof. Jarca, dr. Lovro Pogačnika, dvornega svetnika grofa Chorinskega, viteza Laschana, ravnatelja državnih železnic dvornega svetnika Galamboša, stolnega dekana Kolarja, stolnega kanonika dr. Grudna kot zastopnika društva za domovinsko varstvo, deželnega odbornika dr. Lampeta, dr. Pegana, dr. Zajca, grofa Barbota, dež. poslanca prof. Karola Dermastio, predsednika obrtnopospeševalnega urada Ivana Kregarja, državnega poslanca dr. Ravniharja, podžupana dr. Trillerja, načelnika deželne gasilske zveze župana Belca. Železniški minister je vse prijazno nagovoril in jim podal roko. Ko je načelnik ljubljanskega južnega kolodvora inspektor Schusterschitz javil železniškemu ministru, da je slavnostni vlak v popolnem redu, je železniški minister stopil v vlak, z njim pa slavnostni gostje. Odbhajajoči vlak je mnogoštetilno občinstvo živahno pozdravljalo.

V šmarju — Sap

so otvoritveni vlak belokranjske železnice pozdravili na posebno prirčen način. Na hišah so plapolale cesarske in narodne zastave. Ob progi na travniku pod cerkvijo so bile slikovito postavljene skupine fantov in deklet, držeč na visokih drogih plapolajoče slovenske trobojnice. Ob cerkvi je stala šolska mladina vihteč cesarske in narodne zastave. Iz sto in sto grl je donel gostom in belokranjskemu vlaku navdušeni »Živio!«. Vsa

Ljubljanske novice.

Ij »Zloben napad na Družbo sv. Cirila in Metoda.« »Slovenski Narod« je priobčil pod tem naslovom v soboto notico, ki bi bila primerna morda za prvi april, v navadnih rešnih dneh pa pametni in celo menda »narodni« ljudje takih notic ne pišejo. Kaj se je neki zgodilo? Slovenska Straža in S. K. S. Z. za Ljubljano in okolico sta sklenili prirediti veliko slavnost v spomin 500letnega ustoličenja koroških knezov. Ta slavnost je bila že davno napovedana, in sicer se je določilo po dogovoru s Korošci, ki pridejo s svojimi pevskimi zbori takrat v Ljubljano, 5. julij, ker pač takrat ni bila napovedana nobena prireditev. Sedaj se je pa nakrat v »Narodu« v soboto, 23. maja, nekdo izmisli, da bi se takrat moral vršiti cvetlični dan za Ciril Metodovo družbo, dočim je slovensko liberalno časopisje samo že prej naznanilo, da se cvetlični dan za »Ciril Metodovo družbo« in »Branibor« vrši 4. junija! Veliko narodno priredbo 4. in 5. julija in dohod koroških slovenskih pevskih zborov bi moral vsakdo pozdravljati, ako noče, da se bodo Nemci Slovincem smejali in pravili okolu, kako slovenski liberalci koroške Slovence v dejanju ljubijo. Smatramo, da je zgoraj imenovana notica, ki nima prav nobene podlage in se je slavnost 500letnega ustoličenja določila brez vsake najmanjše animoznosti do kateragakoli slovenskega društva, prišla v »Narod« pomotoma. Laž je tudi trditev v notici, »da napravijo klerikalci letos cvetlični dan v svoje namene«. Koroške Slovence same bodo v narodnih nošah prišle v Ljubljano, da v središču domovine priredijo cvetlični dan izrečno za koroško slovensko šolstvo. Vzdržati in razširiti to šolstvo, pa morajo biti nameni vsega slovenstva — kdor bi v sedanjem času s strankarstvom hotel nastopiti proti temu, bo zadel ob obsodbo vseh poštenih Slovincem. Koroškim Slovincem se namreč mora dejansko pomagati, ne pa samo govoriti in pisati o njihovem trpljenju. Vsak pošten Slovenec mora z navdušenjem pozdravljati, da naša ljudska organizacija priredi v spomin 500letnice ustoličenja koroških vojvod narodno slavnost, v katere središču bodo stali

Višnja gora

proti železniški progi je slavnostno okrašena. Moznarji pokajo. Tudi v Zalni so prebivalci slavnostni vlak pozdravljali.

Novomesto.

Slavnostni otvoritveni vlak je prišel ob 1/4 na 10. uro dopoldne. Novomesto je v zastavah. Slovenske trobojnice vihraje iz vsake hiše. Na kolodvoru, ki slavnostno okrašen, se je zbrala velika množica ljudi. Godba meščanske garde je zaigrala cesarsko himno in navdušeni živijo-klici so doneli prihajajočemu vlaku in gostom v pozdrav. Dr. Elbertom, mestni zastop z županom Rosmannom, vsi uradniki, okrajni glavar baron Rechbach, sodni predsednik pl. Garzarolli, ravnatelj Brežnik, stavbni svetnik ing. Hanuš, vodja gradbenega vodstva, ing. Opitz in drugi odličnjaki. Zbrala se je tudi šolska mladina s profesorji in učitelji, ki je navdušeno mahala s slovenskimi in cesarskimi zastavicami. Slavnostni gostje so izstopili in najprej je pozdravil ministra v imenu meščanstva župan Rosmann. Poudarjal je pomen belokranjske železnice za domače prebivalstvo, ki se — Bog daj — ne bo več selilo v Ameriko, zahvalil se ministru in z živijo-klicem na cesarja zaključil svoj govor. Nato je ljudskošolska deklica nagovorila ministra in mu izročila krasen šopek s slovenskimi trakovi. Gospod knezoškof je nato ob številni asistenci blagoslovil progo in gimnazijski moški zbor je pod vodstvom g. Hladnika zapel Foersterjevo kantato »Ako Gospod ne zida hiše«. Po blagoslovu se je vršilo ministru predstavljanje in ob 3/4 na 10. uro je slavnostno okrašena lokomotiva odpeljala med navdušenimi živijo-klici goste proti Belokranjski.

Kandija.

Tukaj je pozdravil gospoda ministra deželni poslanec in župan Zirc in njegova hčerka mu je izročila krasen šopek. Zbrana je bila velika množica ljudi, ljudskošolski otroci so s slovenskimi zastavicami mahali v pozdrav. Kolodvor je lepo okrašen in nad kolodvorom stoji slavalok z napisom »Na zdar na slovenski zemlji«.

Metlika.

Na vseh kolodvorih je pozdravljala velika množica ljudi z duhovščino in župani prihajajoče goste. Tukaj je bil velikanski sprejem. Posebno ugajajo narodne noše. Vreme je do sedaj jako lepo.

Na vseh postajah vihraje poleg cesarskih zastav tudi slovenske trobojnice, kar je lep uspeh intervencije poslancev S. L. S.

koroški Slovenci. Trpljenje koroških Slovincem bi moralo biti tudi za tistega gospoda, ki je v »Narodu« izkótil napad, toliko vpoštevanja vredno, da bi bil toliko »narodni«, da bi svoje strankarstvo nekoliko obvladal.

Ij **Za Valvazorjevo spominsko ploščo.** V zmislu sklepa letošnjega društvenega občnega zbora namerava odbor »Muzejskega društva za Kranjsko« omisliti na rojstni hiši znamenitega kranjskega zgodovinarja v Ljubljani Stari trg št. 4, primerno spominsko ploščo. Po poizvedbah bodo znašali stroški za napravo spominske plošče približno 400 K. Ker pa društvo gmotno ne zmore, se obrača odbor do vseh rudoljubov, da prispevajo mal dar v ta namen. Darovi se lahko naslavljajo direktno na društveni naslov ali pa potom časopisov. Vsi darovi bodo z zahvalo v listih objavljeni. — Odbor.

Ij **Zveza slovenskih odvetnikov.** Redni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 7. junija t. l., ob 10. uri dopoldne v mestni posvetovalnici v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

Ij **Protialkoholno predavanje v prisilni delavnici.** V nedeljo dne 17. t. m. so bila v tukajšnji prisilni delavnici tri protialkoholna predavanja s skioptičnimi slikami: eno za Slovence, eno za Nemce in eno za gojence. G. predavatelj tajnik Puhar je pred predavanjem dvomil, da bi tako predavanje imelo kaj zanimanja za ta »zakrknjena srca«. Po predavanju je bil vse drugačnega mnenja. Kar načuditi se ni mogel zanimanju, skaterim so sledili ti ljudje predavanjem. Niti enega zaničljivega smehljaja, niti ene zbadljive ali neumestne opazke od ljudi, ki so tega vajeni in katerih večini je alkohol kriv njih nesreče; pač pa si videl zamišljene obraze in celo solza se marsikateremu zalesketala v očesu. Bog ve, kaj jo je izvabilo iz temnega kotička — usmiljenje do ubogih žrtev pijancev ali — bridko spoznanje? Eden je po predavanju rekel predavatelju: »Za mlade je to neizmerne važnosti, škoda, da mi nismo takih predavanj večkrat slišali...!« Več pa se jih je izrazilo: »Res

je, kar ste povedali, da bi večkrat kaj takega slišali...

Ij Občni zbor Društva notarskih kandidatov za grško nadsodišče v Ljubljani se bo vršil dne 6. junija 1914, ob 9. uri zvečer v gostilniških prostorih Narodnega doma v Ljubljani s sledečim sporedom: 1. Pozdrav in poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev dveh pregledovalcev računov. 6. Določitev letnega prispevka. 7. Sprememba društvenih pravil. 8. Slučajnosti. — Če ta občni zbor ne bo sklepčen, vršil se bodo pol ure pozneje z istim sporedom drugi občni zbor, ki bo sklepčen ne glede na število članov. Odbor vabi vse člane društva, da se tega običnega zbora gotovo udeležijo, vabljeni pa so tudi oni tovariši, ki še niso člani društva, da ob tej priliki storijo svojo dolžnost in vstopijo v društvo. Skoro vse sloje in stanove je že prešinila zavest, da je edino v organizaciji mogoče skati pomoči in zaslombe v vitalnih stanovskih vprašanjih. Med nami pa najdemo žalibog tovariše, ki se za svojo edino slovensko stanovsko organizacijo prav nič ne brigajo. Društveni odbor je letos mnogo delal ter storil več primernih korakov v zboljanje naših stanovskih razmer. V svojem delu pa rabi odbor opore v društvenih članih, ki naj bi delovanju društvenega odbora posvečali vsaj toliko pozornosti, da bi se udeleževali društvenih zborovanj ter položili običajni obolus v društveno blagajno. Vsaj enkrat v letu se lahko vsak slovenski notarski kandidat odtegne svoji oziro družbi ter poleti v krog svojih stanovskih tovarišev; stroški za tak izlet so vendar tako malenkostni, da ne smejo nobenega odvrtiti od takega sestanka. Društveni odbor pričakuje, da se bodo ne le tovariši iz Kranjske, temveč tudi oni iz Štajerske odzvali temu vabilu. Kdor pa je v resnici zadržan, naj pošlje vsaj pooblastilo. — Odbor.

Ij Vojaško brigadno sodišče v Ljubljani. Z uveljavljenjem novega vojaškega kazenskega reda se ustanovi tudi v Ljubljani brigadno sodišče, kar je cesar že odobril.

Ij Umrl je nadbudni sin gostilničarja g. Flegarja na Zaloški cesti, Ivan Flegar, dijak III. razreda II. državne gimnazije. Pogreb se vrši danes ob pol 6. uri popoldne. Iskreno sožale!

Ij Zopetni pojav nasilnosti. V soboto popoldne je v tivolskem parku sedela neka tuja gospa, zraven sebe je imela pa ročno torbico, v kateri je bilo 20 K denarja in železniški vozni listek do Dunaja. V tem pa pride nek okoli 19 let star velik, suh neznanec, ki je imel na glavi sivo športno čepico, pograbl torbico in zbeži z njo po parku. Gospa je sicer vpila za njim, a je lopov kljub temu srečno odnesel pete.

Ij Našel se je v tivolskem gozdu, pot na Belevue, double nanosnik. Kdor ga je zgubil, naj se oglasi v pisarni Jos. Schumi, Gradišče 9.

Ij Našla se je srebrna ura marke »Tup« v šiški in se dobi tamkaj v hiši št. 31.

Ij Umrli so v Ljubljani: Anton Susteršič, sin tiskarniškega delavca, 10 tednov. — Ana Muzilovič, hči železolarja, 10 mesecev. — Stanko Babnik, sin poštnega sluga, 4 mesece. — Stanislava Janežič, rejenka, 7 mesecev. — Anton Beljan, gostilničar in posestnik, 31 let. — Fran Ovičaj, posestnik sin, 14 let. — Josip Belec, tovarniški delavec, 23 let. — Anton Kušterle, dninar, 33 let. — Helena Luznar, delavka, 65 let.

Ij Včerašnja nogometna tekma ob priliki otvoritve novega igrišča je končala, kakor je bilo pričakovati vnaprej, v prid gostom, in sicer z rezultatom 4:1, v polčasu 1:0. V tem rezultatu pa ni označeno pravo razmerje obeh moštev, kajti pravilnejši bi bil uspeh 1:1 ali 2:2. Ker se tekma danes zvečer ob četrtna sedem ponovi, si prihranimo oceno za zutri. Omenjamo samo, da je tekmi prisostvoval tudi gospod župan dr. Tavčar z gospo soprogo in gđ. hčerko ter gospod podžupan dr. Triller.

Ij Ponovna tekma Češki tehnik — Ilirija. Danes zvečer se ponovi nogometna tekma med moštvi Čeških tehnikov in Ilirije. Ze predvčerašnja tekma je bila ostra in do skrajnosti napesta. Za danes so pa na obeh straneh obljubili napeti vse sile, da se včerašnji rezultat popravi. Zato bo današnja tekma gotovo zanimivejša od včerašnje. Pričakovati je, da vsaj danes obištevno prireditelj številnejše poseti kot včera in da tako pripomore prirediteljem tudi do gmočnega uspeha. Vstopnice so za danes določene sledeče: Sedeži po 2 in 1 K, stojišča po 60 vin., dijaške in vojaške vstopnice po 20 vin.

Zadnje vesti.

VSTAJA V ALBANIJI.

Drač. (C. kr. korespondenčni urad.) Vstaši so izpustili vse vjetnike. Knez se je podal na konju k prednjim stražam. Prebivalstvo je popolnoma pomirjeno.

Drač. Vsi tuji podaniki se nabajajo na vojnih ladjah. Avstrijski poslanik je zadržal za vsak slučaj Lloydov parnik »Adelsberg«. Sicer pa vlada mir.

Dunaj. Knez se pogaja z vstaši o upostavitvi notranjega miru. Položaj se ugodneje presoja, ker so se tudi kneževi otroci izkrcali.

Videm. En bataljon alpinov v Čedadu je pripravljen za odhod v Albanijo.

Dunaj. Od oficijelne strani se trdi, da Avstrija in Italija glede Albanije v popolnem sporazumu postopata. Na vojaško ekspedicijo se zazdaj ne misli.

Skader. Miriditi so se razprli. Mohamedanci so zoper Prenk Biš Dodo, ki hoče v Drač varovat kneza, kristjani pa hočejo osnovati velik prostovoljni oddetek.

Trst. Kemal beg se je vrnil v Valono.

Kolin. Dr. Berghausen, zdravnik kneza Wieda, ki je došel iz Drača sem, pripoveduje, da je Essad paša nekega slugo, ki ni hotel izpolniti njegovega povelja, naj ustrelj nizozemskega stotnika Sluisa, sam ustrelil.

VAŽNI POSVETI DRŽAVNIKOV.

Dunaj. Ruski poslanik na Dunaju Šebeko in angleški poslanik Bunsen sta odpovala v Budimpešto posvetovat se z grofom Berchtoldom. Avstrijski poslanik na ruskem dvoru grof Szapary pa je iz Peterburga došel na Dunaj.

WOLF POSTAJA PAMETEN.

Budimpešta. V današnji seji delegacije je delegat Wolf izjavil, da se mora storiti vse, da se Nemci in Čehi sporazumejo, da ne bo vedno notranji mir države ogrožen. Ne more se pa skleniti sprava na podlagi češkega državnega prava, ampak pripoznavajoč dejstvo, da so tudi Nemci na Češkem doma.

ŽENA KOŠUTOVA NEVARNO ZBOLELA.

Budimpešta. Žena rajnega Košuta, ki je v zadnjih dneh jemala morfija, da more bdeti ob pokojnikovi bolniški postelji, je danes ponoči vzela preveč morfija, tako da je jako nevarno zbolela.

KONGRES STAROČESKE STRANKE.

V Pragu je zborovala v nedeljo staročeska stranka, ki že pet let ni imela strankinega shoda. Stranka je slenila, da prične zopet politično delovati. Kongresa se je udeležilo 500 zaupnikov. Na kongresu so sklenili resolucijo, ki zahteva zopetno delovanje češkega deželnega zbora, enakopravnost in narodno samoupravo v gotovem okviru. Dokler ne deluje češki deželni zbor, smatra kongres obstrukcijo v državnem zboru za edino sredstvo nasproti nemški pohlepnosti.

SRBSKO-GRŠKA IN AVSTRO-OGRSKO-GRŠKA TRGOVINSKA POGODBA.

Dunaj. Srbsko-grška trgovinska pogodba je podpisana. Tudi avstro-ogrsko-grška komisija je končala svoje delo. Razprave o avstrijsko-grškem trgovinskem sporazumu so dosegle popolnoma zadovoljiv uspeh. Določil se je tudi tekst za paroplovno pogodbo in o sporazumu glede tobačne trgovine. Avstro-ogrski delegati se vrnejo danes na Dunaj.

RUSIJA NOČE AVSTRIJI NICESAR.

Peterburg. V seji dne 23. t. m. je grof Bobrinski izjavil, da noben človek v Rusiji ne misli na razdelitev Avstrije. Pač pa je treba obžalovati preganjanje Slovanov, kakor ga uprizarja predvsem Ogrska. Dokler se v tem oziru ne napravi red, se razmerje med Avstrijo in Rusijo ne bo izboljšalo.

KRALJ FERDINAND ZAVAROVAN.

Sofija. V zadnjih dneh so bile za varnost kraljevske palače ukrenjene izvanredne odredbe. Pomnožena je bila straža, ki je dobila eno baterijo 12 topov. Straže po mestu so povsod pomnožene.

KRVAVE PROTIMADJARSKE RUMUNSKKE DEMONSTRACIJE.

Balafalva. V soboto je bila obletnica dne, ko so Rumuni l. 1848. vstali proti Madjarom in obenem je bila tudi obletnica rumunskega kralja. Ob tej priliki je došlo na glavnem trgu do demonstracij proti Madjarom, a za kralja Karola. Ko je hotelo posredovati orožništvo, se je moralo umakniti pred množico. Nato so došli huzarji, ki so navalili na množico in ranili 20 oseb več ali manj težko, oziroma lahko.

KAKO SE V RUMUNJI Z RENEGATI POSTOPA.

Iz Bukarešta poročajo, da je profesor Jorga izjavil, da je mesto, na katerem je sedel v akademiji znani rumunski renegat Mangra, državni poslanec na Ogrskem, pokrito z velikim črnim križem, pod katerim je napis: »Umrli je!« Na tem mestu ne bo nihče več sedel.

TURKI IN RUMUNCI.

V Bukarešt je došel turški notranji minister Talaat bej. List »Tasvir i Efkiar« piše, da je obisk zaseben, a pristavlja, da zveza med Rumunijo, Srbijo in Grško ne bo večna. Dogodki v Albaniji in v Makedoniji, preganjanje Vlahov in vprašanje

otokov je Rumunijo prisililo, da je že večkrat Grško posvarila. List upa, da se Rumunija zato približa Turčiji.

SUFRAGETE SO SE SPRAVILE ZDAJ TUDI NA EGIPTOVSKE MUMIJE.

London. V britskem muzeju so sufragete s sekiro razbile zaboj, v katerem je ležala egiptovska mumija. Dve teh norih žensk so zaprli.

Strahota balkanske vojske.

Pariz. Izšlo je poročilo Carnegiejeve komisije o strahotah balkanske vojske. Odlični znanstveniki konstatirajo, da prizori v balkanski vojski spominjajo na strahovita klanja Asircev! Bila je vojska vseh proti vsem, živinsko uničevanje vsega živčnega. Prizaneslo se ni ne vjetnikom ne mirnemu prebivalstvu, ne žeham, dekletom in otrokom, oskrnjali so se živi, ranjeni in mrtvi. Odpočetka redne čete tega niso zakrivilje, pozneje šele se je tudi njih polotila podivjanost. Vsaka makedonska in trakijska vas je bila bojišče zase, prizorišče klanja, ropa in požiga, strašne panike. Vzrok je v želji stoletno zatiranih maščevati krivice tirana. Velika večina gre na račun band. Krivi so pa vsi, Turki, Bulgari, Grki, Srbi. Oblasti vseh teh narodov so trpele najhujša nasilja. V redni vojski sami pa so se tudi mednarodnopravne določbe zelo kršile, zlasti glede ranjencev in vjetnikov, ki so jih poklali ali izstradevali. Bulgari in Grki so rabili dum-dum kroglice, tudi ambulance se niso spoštovale. Poročilo se sploh najbolj bavi z Bulgari in Grki.

ESSAD PAŠA JE OBSEDEN.

S prvim dunajskim brzovlakom je v soboto jutraj došel z Dunaja v Trst albanski ministrski predsednik Turkhana paša. Na parniku »Baron Gautsch« se je takoj odpeljal dalje proti Kotoru, od koder ga povede neka avstrijska bojna ladja v Drač. Nekemu častnikarju se je Turkhana paša glede najnovejših dogodkov v svoji domovini izjavil, da so ga dogodki v Draču presenetili. Potovanje je moral na povelje svojega vladarja prekiniti in se nemudoma vrniti v Albanijo, kjer se kmalu, kakor uva, vpostavi normalne razmere. Glede Essad paše se je albanski minister izrazil tako-le: »Vsakega človeka enkrat v življenju obsede hudič. Tudi Essad paša mora biti od hudiča obseden. Drugače si ne morem razjasniti njegovega ravnanja«.

Primorske vesti.

p Poizkušen samoumor vojaka. Ferdinand Ulaša iz Celja, nadmehanik pri kolesarski stotnji v Korminu, se je s službeno puško ustrelil, ker je svoj dopust samovoljno podaljšal in bi bil imel biti kot dezerter zaprt. Njegovo stanje je resno.

p Med pomorščaki, ki so bili na torpedovci št. 16 v Pulju poparjeni, se nahaja tudi neki Smerdu, ki je bil zaposlen pri strojih.

p Umrl je pri Sv. Luciji veleposestnik Ignacij Kovacič, star 75 let.

p Zaprta igralnica. V Gradežu so oblasti zaprle tamošnjo mednarodno igralnico, kjer so igrali za precej velike vsote.

p Na sledu za morilcem. Iz Trsta poročajo: Na otok Krk sta odpotovala iz Trsta dva stražnika, ki prav dobro poznata Zainerja iz prejšnjih let in si hočeta Pichlerjevega morilca natančno ogledati. Med grško in avstrijsko vlado se namreč vršijo pogajanja glede izročitve Zainerja avstrijskim oblastem.

p Ujeti vlomilci. Kakor smo že poročali, so minule nedelje drzni vlomilci vstanovanje družine Coen, od koder so odnesli za 7000 K zlatnine in raznih dragocenosti. V soboto popoldne so policijski detektivji aretirali 4 znane vlomilce, ravno ko so se v avtomobilu pripeljali pred neki zabavni lokal na Akvedottu. Med njimi je tudi 22letni brezposelni agent Štefan Litoja iz Ptuja. Ostali so vsi rodod Tržačani.

p Poveljnik III. armadnega zbora v Gorici. V soboto je prišel s popoldanskim vlakom v Gorico poveljnik III. armadnega zbora ekselencja Colerus de Geldern, da nadzoruje tamošnjo posadko. Nastanil se je v hotelu »Südbahn«.

p Avstrijsko brodovje v Trstu. Včera ob 4. uri popoldne ste pripluli v Trst bojni ladji »Radetzky« in »Franc Ferdinand«.

Štaterske novice.

š Č. g. Jožef Kranjc, župnik v Zibiki, je nevarno obolel. Zadel ga je mrtvoud na levi strani telesa. Častitim gospodom s bratom se priporoča v molitev.

š Zaradi nesrečne ljubezni je v Gradcu v soboto ponoči skočil z Radeckyjevega mostu v Muro stavec Ivan Wendl. Truplo še niso dobili. Samoumorilec je še izpil steklenico lizola, predno je skočil v vodo. Steklenico so našli prazno na mostu.

Kupi se po primerni ceni mlad posfoksterier. Cenj. ponudbe na uredništvo »Slovenca«.

CERKVENA GLASBA ZA MESECE JUNIJ.

posvečen presv. Srcu Jezusovemu. (Praznik sv. Trojice, sv. Rešnje Telo, Srce Jezusovo, sv. Janez Krstnik, sveti Alojzij, sv. Peter in Pavel, osmina sv. Rešnjega Telesa.

Kimovec dr. Franc, **Srce Jezusovo**, 21 pesmi za mešan zbor. Part. 2 K 40 h, glasovi po 50 h.

Hribar P. Angelik, **Obhajilne pesmi** za mešan zbor. Part. 2 K, glasovi po 40 h.

Foerster Anton, **10 evharističnih pesmi** za mešan zbor. Part. 2 K, glasovi po 40 h.

Hribar p. Angelik-Premrl, **Slava Brezmadežni**, vezano 1 K 80 h, broširano 1 K 20 h.

Grum Anton, **Obhajilne pesmi** za mešan zbor. Part. 1 K.

Kimovec dr. Fr. Rihar renatus, **21 raznih pesmi** za mešan zbor. Obsega med drugimi več spevov, ki se pojo pri procesiji na praznik presv. Rešnjega Telesa. Part. 3 K, glasovi po 40 h.

Gerbič Fr., **12 Pange lingua - tantum ergo** za mešan zbor. Part. 1 K 80 h, glasovi po 40 h.

Hladnik Ig., op. 63., **Himne za procesijo sv. Rešnjega Telesa** za mešan ali moški zbor. Part. 1 K.

Hladnik Ig., op. 36., **Laudes Eucharisticae**, himne sv. Rešnjega Telesa za mešan zbor. Part. 1 K.

Mihelčič Al., op. 9., **Laudes Eucharisticae** za mešan zbor. Part. 1 K.

Premrl Stanko, **Pesmi svetnikov**; 20 pesmi v čast svetnikom in svetnicam za mešan zbor. Part. 2 K 40 vin., glasovi po 60 vin.

Foerster Anton, **Cantica sacra** za moški ali ženski zbor. (3 zvezki.) I. zvezek 2 K 20 vin., II. zvezek 2 K, III. zvezek 2 K 40 vin.

Grum Anton, **Cerkvena pesmarica** za Marijine družbe, za moški ali ženski zbor. Part. 2 K.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Baška

Slovensko kopališče. Prospekte pošilja Ante Tudor, lastnik hotela »Velebit«. Nobe naj se izvolijo naročiti pravočasno. 1473

ODDA se v NAJEM

mala trgovina

z mešanim blagom v Ljubljani. Potrebni kapital 600 do 700 kron. Zelo pripravna za žensko. — Več se izve v Trnovski ulici št. 25. 1753

Rimske toplice

v Tržiču (Montalcone).

1665

Sezona od 1. junija do konca septembra.

Na novo prirejene in povečane vroče bromske in kloridne toplice. Jednakomerna toplota 38° do 40° in naravne glinske kopelji. Analizirane od dvornega svetnika profesorja dr. E. Ludwiga ter od njega in najslavnejših zdravnikov Dunaja, Prage, Gradca in Trsta najtopleje priporočene proti boleznim ischias, kroničnemu in hudemu revmatizmu v sklepih in mišicah, živčnim boleznim vsake vrste, tor kožnim in ženskim boleznim. — Pojasnila daje radevoljue

UPRAVA.

Stanovanje

3 sobe, kabinet s pritlikinami se odda z avgustom. 1768

Jan. Terdinova ulica štef. 8, I. nadstropje.

Stavbno podjetje išče družabnika

Isto ima dobre naročnike in se tudi z vsem inventarjem proda. Rabi se malo kapitala. Resni kupci odnosno družabniki naj blagovolijo naznaniti svoje pogoje in naslove pod »Napredek 1777« na upravo tega lista.